

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้เป็นการทบทวนวรรณกรรมและผลงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับ “ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตา” ซึ่งผู้ศึกษาได้ค้นคว้าและรวบรวมเอาแนวคิดทั้งหลายที่คาดว่าจะประโยชน์ต่อการศึกษาดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน
2. แนวคิด ปรัชญาในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด
3. สาเหตุแห่งการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน
4. แนวคิดการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด
5. แนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวัง
6. การฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตา
7. งานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิด

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

การศึกษาวិชาอาชญวิทยา นับแต่แรกเริ่มจนถึงปัจจุบัน ส่วนใหญ่มุ่งศึกษาถึงสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมอาชญากรรม หรือพฤติกรรมเบี่ยงเบน ซึ่งมีแนวคิดและมุมมองต่อสาเหตุของพฤติกรรมอาชญากรรมแตกต่างกัน แบ่งเป็น 3 แนวทาง ดังต่อไปนี้

1. มนุษย์มีอิสระและเป็นผู้ที่เลือกประกอบอาชญากรรม (Criminal Behavior as Chosen)

มุมมองนี้มีสมมุติฐานเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ว่า มนุษย์ทุกคนมีความคิดมีเหตุผล ดังนั้น จึงมีเจตจำนงอิสระ หรือ เจตจำนงเสรี (Free Will) ที่จะตัดสินใจในการเลือกประกอบอาชญากรรม โดยปราศจากสิ่งบังคับทั้งจากภายนอกและภายใน ทั้งนี้ มนุษย์ได้เล็งเห็นและคำนวณถึงผลที่จะตามมาภายหลังแล้ว นักอาชญวิทยาแนวนี้ จึงมีแนวทางในการศึกษามุ่งเน้นถึงการป้องกันอาชญากรรม โดยการหาเหตุผลที่ทำให้มนุษย์ตัดสินใจเลือกมีพฤติกรรมที่ไม่ผิดกฎหมายซึ่งเรียกอาชญวิทยาแนวนี้ว่า แนวความคิดอาชญวิทยาแบบดั้งเดิม (Classical Criminology) ซึ่งทฤษฎีแนวนี้ยังได้รับการยอมรับจากนักอาชญวิทยาจนถึงปัจจุบัน

เนื่องจากนักทฤษฎีแนวนี้ มีความเชื่อว่ามนุษย์มีอิสระในการเลือก หรือกำหนด พฤติกรรมของตนเอง และมนุษย์ได้มีการคำนวณและวิเคราะห์ถึงผลดีผลเสียของพฤติกรรม ก่อนลงมือกระทำผิดกฎหมาย ดังนั้น การป้องกันอาชญากรรมที่ดีที่สุด คือ การทำให้มนุษย์เห็นว่า ผลเสียของอาชญากรรมมีมากกว่าผลดีที่จะได้รับการประกอบอาชญากรรมนั้น นักอาชญาวิทยา แนวนี้จึงพยายามคิดค้นระบบการลงโทษที่จะทำให้มนุษย์กลัวจนไม่กล้ากระทำผิด

2. พฤติกรรมอาชญากรรม เกิดจากแรงกระตุ้นซึ่งมนุษย์ไม่สามารถควบคุมได้ (Criminal Behavior as Caused)

มุมมองนี้มีสมมุติฐานพื้นฐานว่า พฤติกรรมของมนุษย์ส่วนมาก ถูกกำหนดโดย ปัจจัยที่อยู่นอกเหนือจากการควบคุมของมนุษย์ มนุษย์จะใช้ความคิดก็เฉพาะในการปรับเปลี่ยน ตนเองให้เหมาะสมเท่านั้น แต่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลัก ที่เกิดจากปัจจัยภายนอกได้ นักอาชญาวิทยาที่มีแนวความคิดเห็นเช่นนี้เป็นพวกแรก คือ กลุ่มแนวความคิดอาชญาวิทยาแบบ ปฏิฐานนิยม (Positivist Criminology) นักอาชญาวิทยาแนวนี้ จึงพยายามหาคำตอบว่าปัจจัยใด เป็นสาเหตุ หรือก่อให้เกิดมนุษย์มีพฤติกรรมอาชญากรรม ซึ่งสามารถแบ่งแยกได้ดังนี้ คือ ปัจจัยภายในร่างกาย (Biological Factors) ปัจจัยทางจิตใจ (Psychological Factors) และปัจจัยทางสภาพแวดล้อม (Social Factors) เป็นสาเหตุที่ทำให้มนุษย์มีพฤติกรรมอาชญากรรม อย่างไรก็ตาม นักทฤษฎีบางท่านเชื่อว่าปัจจัยเพียงด้านเดียวทำให้เกิดพฤติกรรมอาชญากรรม บางท่านมีความเชื่อว่า มีหลายปัจจัยรวมกันทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน

นักอาชญาวิทยากลุ่มนี้ ให้ความสนใจในเรื่องของอิทธิพลของปัจจัยที่อยู่นอกเหนือ การควบคุม เริ่มตั้งแต่ปัจจัยทางชีวภาค กายภาพ สภาพสังคม สภาพแวดล้อม ฯลฯ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ปัจจัยเหล่านี้มีจำนวนมากมาย ส่งผลให้มีการคิดค้นทฤษฎีแนวนี้อย่างมากมาย แม้ว่าในปัจจุบัน นักอาชญาวิทยาจำนวนไม่น้อยก็ยังยึดหลักการอ้างอิงในแนวนี้ เนื่องจากนักอาชญาวิทยาแนวนี้ เชื่อว่ามนุษย์ไม่อาจควบคุมตนเองได้ ดังนั้น ในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม จำเป็นต้องแก้ไขที่ สาเหตุหรือต้นกำเนิด กล่าวคือ ตัวปัจจัยที่ทำให้มนุษย์ประกอบอาชญากรรม ไม่ว่าจะเป็นปัจจัย ทางชีวภาค กายภาพ หรือสภาพแวดล้อมทางสังคม ฯลฯ ตัวอย่างของโครงการประเภทนี้ที่พบเห็น ได้ทั่วไปในสังคมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโครงการส่งเสริมอาชีพ โครงการรักษาบุคคลวิกลจริต หรือ โครงการรักษาผู้ป่วย หรือผู้ติดยาเสพติด ฯลฯ

3. กฎหมายเป็นตัวกำหนดรูปแบบและพฤติกรรมอาชญากรรมของมนุษย์ (The Behavior of Criminal Law)

มุมมองของสาเหตุพฤติกรรมอาชญากรรมแนวความคิดนี้ เพิ่งจะเกิดขึ้นประมาณ ทศวรรษที่ 1960 มุมมองแนวนี้มีสมมุติฐานว่า อาชญากรรมเกิดจากการที่กฎหมายของสังคม

กำหนดให้พฤติกรรมของบุคคลบางกลุ่มเป็นอาชญากรรม ในขณะที่เดียวกันก็กำหนดให้พฤติกรรมของบุคคลกลุ่มอื่นไม่ขัดต่อกฎหมาย นักอาชญวิทยาเรียกแนวความคิดนี้ว่า แนวความคิดอาชญาวิทยาแบบรุ่นใหม่ (Radical Criminology) นักอาชญวิทยาแนวนี้เชื่อว่าพฤติกรรมอาชญากรรมมีสาเหตุมาจากกลไกในสังคมเป็นตัวกำหนดให้พฤติกรรมเป็นอาชญากรรม ดังนั้น นักอาชญวิทยาแนวนี้ จึงทำการศึกษเกี่ยวกับอาชญากรรมในแนวต่าง ๆ ดังนี้

- กระบวนการที่มีการกำหนดให้พฤติกรรมของคนในสังคมให้เป็นพฤติกรรมอาชญากรรม
 - ศึกษาถึงเหตุผลและปัจจัยที่ทำให้ชนชั้นต่ำ กระทำผิดมากกว่าชนชั้นกลางหรือชั้นสูง และมีแนวโน้มที่จะได้รับโทษหนักกว่า
 - ศึกษาถึงเหตุผลที่ทำให้กระบวนการยุติธรรมมักมีการดำเนินการอย่างเด็ดขาดกับบุคคลบางกลุ่ม ในขณะที่มักละเลยหรือไม่สนใจกับพฤติกรรมอาชญากรรมของบุคคลบางกลุ่ม
- ดังได้กล่าวมาแล้วว่า มุมมองเกี่ยวกับสาเหตุของพฤติกรรมอาชญากรรมทั้ง 3 มุมมองนั้น จะแตกต่างกันและมองพฤติกรรมอาชญากรรมเดียวกันคนละมุมมอง ตัวอย่างเช่น การฆาตกรรม ถ้าเป็นนักอาชญวิทยาแนวความคิดดั้งเดิม จะเชื่อว่าการฆาตกรรมนั้นเกิดจากการที่กฎหมายมีโทษเบาเกินไป หรือผู้กระทำผิดไม่กลัวในประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่กระบวนการยุติธรรมของรัฐ จึงตัดสินใจที่จะกระทำความผิดอุกฉกรรจ์เช่นนี้ นักวิชาการแนวนี้จึงทำการศึกษการฆาตกรรมในลักษณะวัดประสิทธิภาพของนโยบายในการป้องกันปราบปราม และลงโทษว่ารูปแบบใดสามารถป้องกันอาชญากรรมประเภทนี้ได้ดีกว่ากัน ในขณะที่นักอาชญวิทยาแนวปฏิฐานนิยมกลับมุ่งศึกษาหาปัจจัยที่ทำให้บุคคลต้องไปฆ่าผู้อื่นว่าเป็นปัจจัยภายในหรือภายนอกร่างกาย หลังจากนั้นจะได้หาแนวทางป้องกันพฤติกรรมเช่นนี้ ส่วนนักอาชญวิทยาแนวความคิดรุ่นใหม่จะศึกษาถึงรูปแบบของการฆาตกรรม และพยายามแบ่งรูปแบบต่าง ๆ ของการฆาตกรรม หรือไม่ก็ศึกษาถึงกฎหมายที่กำหนดให้พฤติกรรมแบบนี้เรียกว่า ฆาตกรรม และเหตุใดจึงไม่มีกฎหมายบัญญัติว่า การที่ทหารของรัฐฆ่าประชาชนโดยอ้างว่าผู้นั้นเป็นคอมมิวนิสต์ หรือการที่เจ้าหน้าที่เรือนจำยิงเป้านักโทษประหารเป็นการฆาตกรรม

สำหรับปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ซึ่งมีกระบวนการยุติธรรมเฉพาะในการดำเนินการ เนื่องจากวัยเด็กจัดว่ายังอยู่ในวัยที่มีวุฒิภาวะต่ำ ทำให้มีความสามารถในการคิด ตัดสินใจที่ไม่เหมาะสมได้ หากวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนจากแนวคิดทั้ง 3 มุมมองแล้ว แนวคิดของสำนักอาชญวิทยาปฏิฐานนิยม น่าจะนำมาอธิบายได้ใกล้เคียงที่สุด เพราะ การดำเนินการกับเด็กและเยาวชนกระทำความผิด มุ่งเน้นที่การแก้ไขและป้องกันการเกิดพฤติกรรมกระทำความผิด โดยค้นหาปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการกระทำความผิดของเด็กหรือเยาวชน

เป็นหลัก ซึ่งเป็นปัจจัยที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของมนุษย์ ได้แก่ ปัจจัยทางชีวภาค ปัจจัยทางจิตวิทยา และปัจจัยทางสภาพแวดล้อมภายนอก โดยจักได้กล่าวถึงทฤษฎีต่าง ๆ ดังกล่าว ที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบทำผิดของเด็กและเยาวชนต่อไป

ทฤษฎีทางอาชญาวิทยาที่ว่าด้วยพฤติกรรมการกระทำผิด ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอกที่ควบคุมไม่ได้ ตามแนวคิดแบบปฏิฐานนิยม ซึ่งจำแนกเป็นปัจจัยทางชีววิทยา ปัจจัยทางจิตวิทยา และปัจจัยทางสภาพแวดล้อม ในส่วนที่น่าพิจารณา มีดังต่อไปนี้

ทฤษฎีทางอาชญาวิทยาแนวชีววิทยา

1. ทฤษฎีความด้อยทางชีววิทยา (Biological Inferiority Theories)

ทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่าความผิดปกติหรือด้อยกว่าทางชีวภาคของร่างกายมนุษย์เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมอาชญากรรม ได้แก่ รูปร่างสัดส่วนของกระดูกสันหลัง ลักษณะใบหน้าที่ไม่ปกติ หรือระดับสติปัญญาที่ต่ำมาก ซึ่งมีผู้ทำการศึกษาวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎีแนวนี้เป็นจำนวนมาก แต่ปรากฏว่า งานวิจัยเหล่านี้ให้ข้อสรุปที่ไม่สอดคล้องต้องกัน ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุน หรือไม่สนับสนุนสมมุติฐานของทฤษฎีแนวนี้ จึงไม่สามารถแสดงให้เห็นได้ว่า ความด้อยทางชีวภาคนั้น ก่อให้เกิดพฤติกรรมอาชญากรรมของบุคคลได้ งานวิจัยเหล่านี้ เพียงแต่แสดงให้เห็นว่า ความด้อยทางชีวภาคหรือระดับสติปัญญา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอาชญากรรมเท่านั้น

2. ทฤษฎีรูปแบบของร่างกาย (Biological Body-Type Theories)

ทฤษฎีกลุ่มนี้มีสมมุติฐานว่า พฤติกรรมอาชญากรรมมีความสัมพันธ์กับรูปร่างของมนุษย์ ทั้งนี้ เนื่องมาจากความเชื่อที่ว่า รูปร่างของบุคคลจะสอดคล้องกับอารมณ์และจิตใจของมนุษย์

Kretchmer (1888-1964) ได้ทำการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างรูปร่างของบุคคลกับความผิดปกติทางจิตใจ และสรุปว่ารูปร่างมนุษย์มี 3 รูปแบบที่แตกต่างกัน คือ

1. Asthenic Type เป็นบุคคลที่มีรูปร่างผอม มีน้ำหนักตัวเบา มีแขนที่ยาวและบาง บุคคลประเภทนี้มักจะชอบกระทำผิดประเภทลักทรัพย์ และข้อโกงทรัพย์ผู้อื่น จะมีอุปนิสัยชอบเพื่อฝัน ชอบครุ่นคิดแต่เรื่องของตนเอง ตลอดจนชอบเก็บตัว และไม่ชอบเผชิญหน้ากับบุคคลอื่น

2. Athletic Type เป็นบุคคลที่มีรูปร่างดี มีกล้ามเนื้อแข็งแรง บุคคลประเภทนี้ชอบกระทำความผิดประเภทที่ใช้กำลังรุนแรง

3. Pyknic Type เป็นบุคคลที่มีรูปร่างอ้วนเตี้ย มักจะมีพฤติกรรมชอบหลอกลวง หรือข้อโกงผู้อื่น และชอบกระทำผิดประเภทรุนแรงเป็นบางครั้ง

Sheldon (1949) ได้ทำการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับรูปร่างของเด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-21 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีปัญหาความประพฤติ พบว่า เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้จะมีรูปร่างใหญ่โต และมีกล้ามเนื้อบึกบึนลำสัน เมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษา และได้แบ่งแยกรูปร่างของมนุษย์ เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างรูปร่างกับอารมณ์และอุปนิสัย ออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

1. Endomorphy เป็นบุคคลประเภทที่มีรูปร่างค่อนข้างอ้วน ผิวเกลี้ยงและนิ่มนวล กระดูกเล็ก ผิวหนังอ่อนนุ่ม จะมีอุปนิสัยที่รักความสนุกสนาน ความสะดวกสบาย มีความรักต่อผู้อื่น ชอบสังคม ซึ่งเรียกลักษณะอุปนิสัยแบบนี้ว่า Extrovert

2. Mesomorphy เป็นบุคคลประเภทที่มีรูปร่างบึกบึน และมีกล้ามเนื้อแข็งแรง มีโครงสร้างใหญ่ หน้าอกใหญ่ มีเอวที่ใหญ่ ส่วนอุปนิสัยจะเป็นพวกที่มีกิริยาอาการว่องไว และมีความประพฤติค่อนข้างจะก้าวร้าว

3. Ectomorphy เป็นบุคคลประเภทที่มีรูปร่างบอบบาง กระดูกเล็ก ไหล่ห่อ หน้าเล็ก จมูกแหลมและมีอุปนิสัยที่ไม่ชอบเข้าสังคม ชอบบ่น ไม่สู้ปัญหา มีปัญหานอนไม่หลับ มีความรู้สึกไวต่อเสียงและสิ่งรบกวนต่าง ๆ หวาดระแวงและเก็บตัว ซึ่งเรียกลักษณะอุปนิสัยแบบนี้ว่า Introvert

โดย Sheldon ได้สรุปว่า รูปร่างของมนุษย์มีผลทำให้เกิดพฤติกรรมต่างกัน และยังก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมต่างกันด้วย และความแตกต่างทั้งสองประการนี้เอง ที่มีส่วนทำให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบน หรือพฤติกรรมอาชญากรรมได้

Glueck & Glueck (1950) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบรูปร่างระหว่างเยาวชนที่กระทำผิด 500 คนกับเยาวชนที่ไม่ได้กระทำผิด 500 คน ซึ่งเป็นการจับคู่ตามคุณสมบัติและลักษณะส่วนตัวที่เหมือนกัน ได้แก่ อายุ สถานภาพทางสังคม และถิ่นที่อยู่อาศัย พบว่า เยาวชนที่กระทำผิดกฎหมายมีรูปร่างบึกบึน จำนวนร้อยละ 60 ส่วนเยาวชนที่ไม่ได้กระทำผิดจะมีรูปร่างบึกบึนจำนวนร้อยละ 30.7 นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาอุปนิสัยที่สอดคล้องกับพฤติกรรมอาชญากรรม พบว่า เยาวชนที่มีรูปร่างบึกบึนมักจะมีอุปนิสัยเหมาะสมที่จะมีพฤติกรรมก้าวร้าว ตัวอย่างเช่น ไม่สนใจใฝ่ดี มีแนวโน้มที่จะแสดงออกถึงความตึงเครียดและผิดหวังในการกระทำ ชอบใช้กำลังกาย มีความก้าวร้าว ฯลฯ นอกจากนี้ ยังพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอาชญากรรมของบุคคลที่มีรูปร่างบึกบึน ตัวอย่างเช่น การมีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย การชอบทำลายทรัพย์สินผู้อื่น และมีความรู้สึกไม่พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ฯลฯ จึงสรุปว่ารูปร่างของบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอาชญากรรม

Cortes & Gatti (1965) ได้นำเครื่องวัดอารมณ์และอุปนิสัยของ Sheldon ไปใช้ในการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างรูปร่างกับอุปนิสัยของบุคคล โดยได้ทำการเปรียบเทียบเยาวชนที่กระทำผิด 100 คน กับเยาวชนที่เป็นนักศึกษา 100 คน ผลการศึกษาพบว่า ร้อยละ 57 ของเยาวชนที่กระทำผิด มีรูปร่างไปทางบึกบึนเมื่อเปรียบเทียบกับร้อยละ 19 ของนักศึกษา และพบว่า ร้อยละ

16 ของเยาวชนที่กระทำผิดจะมีรูปร่างผอมเปรียบเทียบกับร้อยละ 33 ของนักศึกษา ผู้วิจัยจึงสรุปว่า ร่างกายที่บึกบึนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอาชญากรรม

ทั้งนี้ ในปัจจุบันนักอาชญาวิทยาไม่ค่อยให้ความสนใจในทฤษฎีแนวนี้นักนัก โดยมีข้อวิจารณ์ถึงระเบียบวิธีวิจัย และไม่สามารถแสดงให้เห็นได้ว่า ขนาดหรือรูปร่างของมนุษย์ มีส่วนทำให้เกิดพฤติกรรมอาชญากรรมได้อย่างไร โดยงานศึกษาวิจัยที่ผ่านมาได้ข้อสรุปเพียงว่า ขนาดหรือรูปร่างมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอาชญากรรมเท่านั้น

3. ทฤษฎีความแตกต่างและความผิดปกติของร่างกาย (Biological Difference Defectiveness Theories)

ทฤษฎีกลุ่มนี้ มีสมมุติฐานว่า ความแตกต่างในสรีระร่างกายของบุคคลนั้น มีสาเหตุจากความผิดปกติของชีวเคมีวิทยา (Biochemical) ภายในร่างกาย และมีผลทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือผิดกฎหมาย และมีการศึกษาตามแนวคิดนี้ ดังต่อไปนี้

Mednick et al. (1982) ได้ทำการศึกษาโดยสังเกตจากคลื่นสมอง ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงระบบประสาท และสามารถตรวจวัดได้จากการทำ EEG (Electroencephalograph) พบว่า กลุ่มนักโทษจำนวนร้อยละ 25-50 ที่มีคลื่นสมองช้ากว่าอัตราเฉลี่ยของบุคคลปกติ เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลธรรมดา จะพบว่ามีเพียงร้อยละ 5-20 ที่มีคลื่นสมองช้ากว่าปกติ และความแตกต่างนี้ยิ่งมีมากขึ้นเมื่อทำการเปรียบเทียบกันระหว่างนักโทษที่กระทำผิดรุนแรงกับบุคคลธรรมดา และยังได้ศึกษาคลื่นสมองของกลุ่มเด็กวัยรุ่นชนวนมาร์คที่ยังไม่เคยกระทำผิดในระยะเวลา 6 ปีต่อมา คณะผู้ศึกษาวิจัยได้กลับไปตรวจสอบประวัติของกลุ่มเด็กดังกล่าว พบว่า เด็กที่กระทำผิดนั้นมีคลื่นสมองช้ากว่าเด็กที่ไม่ได้ทำผิด คณะผู้วิจัยสรุปว่า อาชญากรจะมีการตอบสนองต่อการกระตุ้นน้อยมาก เป็นเหตุให้มีคลื่นสมองช้า

Vold & Bernard (1986) สรุปจากการศึกษาพบว่า นักโทษหรือเยาวชนที่กระทำผิดจำนวนมากไม่มีความสามารถในการเรียนรู้ได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ซึ่งความไม่สามารถที่จะเรียนรู้ (Learning Disability) นั้น เชื่อว่าเกิดจากการที่สมองทำงานผิดปกติ และสามารถชักจูงหรือกระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมอาชญากรรม ซึ่งอธิบายได้ส่วนหนึ่งว่าเยาวชนที่ไม่สามารถเรียนรู้นั้น เป็นเยาวชนที่ขาดแรงกระตุ้นและแรงจูงใจ ไม่สามารถรองรับเจตนาของสังคมได้ ตลอดจนไม่สามารถเรียนรู้ได้จากประสบการณ์ชีวิต สิ่งเหล่านี้เป็นเหตุให้เยาวชนพวกนี้ไม่รับรู้กฎหมาย การให้รางวัลและการลงโทษของสังคม จึงทำให้เพิ่มโอกาสที่จะมีพฤติกรรมอาชญากรรมได้ และอีกส่วนหนึ่งก็เชื่อว่าเยาวชนที่ไม่สามารถเรียนรู้นั้นจะมีผลการเรียนไม่ดี หรือไม่สามารถเรียนรู้ในสถานศึกษาได้ และถูกมองว่าเป็นตัวปัญหาในสถานศึกษา ทำให้เยาวชนเหล่านี้เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ และมารวมกลุ่มกัน ทำให้พวกเขาไม่สามารถเรียนจบ และในที่สุดอาจไปกระทำผิดกฎหมาย

นอกจากนี้ ยังมีแนวทฤษฎีที่เชื่อว่าระบบประสาทอัตโนมัติ (Autonomic Nervous System) จะมีการโต้ตอบมากในสถานการณ์ที่คับขัน ก่อให้เกิดความวิตกกังวลซึ่งจะทำให้พยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่ง Eysenck (1964) ได้นำเอาเรื่องบุคลิกภาพ 2 ประเภทที่เป็นผลงานการศึกษาของ Carl Jung (1923) มาประกอบการอธิบายด้วย ได้แก่ บุคลิกภาพแบบ Introvert และ Extrovert โดยบุคคลที่มีบุคลิกแบบ Introvert เป็นบุคคลที่ปิดตัวเอง ชอบอยู่คนเดียว มองโลกในแง่ร้าย เคร่งเครียด ระวังตัวตัวเอง และถ่อมตนเอง ซึ่งมีลักษณะตรงข้ามกับบุคลิกภาพแบบ Extrovert ที่เปิดเผย แสดงความสนใจต่อสภาพภายนอก เข้าสังคมได้ มองโลกในแง่ดี ไม่วิตกกังวล และมีความก้าวร้าว ในทัศนะของ Eysenck อธิบายไว้ว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบ Introvert เป็นบุคคลที่มีความรู้สึกถูกเร้ามากกว่าปกติ จึงมีความยับยั้งชั่งใจมาก และบุคลิกภาพแบบ Extrovert จะมีลักษณะตรงกันข้าม คือมีความรู้สึกถูกเร้าน้อยกว่าปกติ ตื่นเต้นง่าย ขาดความยับยั้งชั่งใจ ดังนั้น การลงโทษจะใช้ได้ผลกับบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบ Introvert ส่วนบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบ Extrovert จะมีความกังวลใจน้อย และไม่สามารถกำหนดเงื่อนไขให้เกิดความกังวลได้ ทำให้ไม่เกรงกลัวต่อการลงโทษ และยังเชื่อว่าบุคคลที่มีลักษณะ Psychopath เป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบ Extrovert และสาเหตุที่บุคคลไม่สามารถพัฒนาความรับผิดชอบชั่วดีได้ก็เนื่องจากระบบประสาทอัตโนมัติทำงานผิดปกตินั่นเอง

ทฤษฎีทางอาชญาวิทยาแนวจิตวิทยา

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory)

Sigmund Freud เป็นผู้ริเริ่มศึกษาและสร้างหลักการพื้นฐานของทฤษฎี โดยมีจุดประสงค์เพื่ออธิบายพฤติกรรมทั่วไปของมนุษย์ และไม่ได้เจาะจงเฉพาะที่พฤติกรรมอาชญากรรมโดยตรง โดยมีสมมุติฐานว่า พฤติกรรมของบุคคลส่วนมากเกิดจากจิตใต้สำนึกหรือสัญชาตญาณ ซึ่งบุคคลก็อาจไม่รู้ หรือไม่เข้าใจในปรากฏการณ์ดังกล่าวได้ ดังนั้น ในการปรับปรุงพฤติกรรมที่ไม่ต้องการหรือไม่พึงประสงค์ จำเป็นต้องเจาะลึกลงไปสู่ภายในจิตใจของมนุษย์จนถึงจิตใต้สำนึกของการตอบสนอง เพื่อหาทางแก้ไขทำให้บุคคลพัฒนาความสามารถในการควบคุมต่อแรงผลักดันหรือกระตุ้น

ตามทัศนะของฟรอยด์ โครงสร้างบุคลิกภาพที่อยู่ภายในจิตใต้สำนึกของบุคคล มี 3 ส่วน คือ Id, Ego, และ Superego โดย Id คือ พลังสัญชาตญาณทางชีวภาพที่กระตุ้นหรือผลักดันให้บุคคลมีพฤติกรรม ที่มีลักษณะเป็นการตอบสนองความต้องการ ความสุข ความเพลิดเพลิน และ Superego หมายถึงส่วนของบุคลิกภาพที่ทำหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมและลงโทษบุคคล

ซึ่งจะเกิดจากประสบการณ์ในการได้รับความรักความอบอุ่นจากบิดามารดาในวัยเด็ก ส่วน Ego หมายถึง ส่วนที่ตระหนักถึงความเป็นจริงที่บุคคลอาศัยอยู่ และคอยประสานงานระหว่างความต้องการของ Id กับข้อห้ามของ Superego โดยทั่วไป เด็กจะมีพัฒนาการทำงานของ Id Ego และ Superego ตั้งแต่วัยเด็กเป็นขั้นตอน ขั้นตอนแรกคือ วัยทารก (Infant Stage) ไปจนถึงวัยที่พร้อมที่จะให้กำเนิดบุตร หากมีความผิดปกติในการพัฒนาการทำงานของจิตได้สำนึกในขั้นตอนต่าง ๆ จะนำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมต่อต้านสังคมของเด็กหรือเยาวชนผู้นั้น เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่

สำหรับสิ่งที่จะช่วยให้ Ego คอยทำหน้าที่ควบคุมดูแลพฤติกรรมของบุคคล คือ ความรู้สึกผิด บุคคลจะถูกกระตุ้นจากความต้องการของ Id แต่ว่าความรู้สึกผิดนั้นจะห้ามพฤติกรรมดังกล่าวโดย Superego ซึ่งบุคคลก็มีวิธีการในการตอบสนองแรงกระตุ้นเหล่านี้หลายวิธี คือ วิธีการแรกเรียกว่า การระงับแรงกระตุ้น (Sublimation) ซึ่งขบวนการนี้ ร่างกายจะเปลี่ยนแรงกระตุ้นของ Id เป็นพฤติกรรมที่ได้รับการยอมรับจาก Superego ตัวอย่างเช่น แรงกระตุ้นที่ก่อให้เกิดความก้าวร้าวและทำร้ายบุคคลอื่น ก็อาจถูกเปลี่ยนให้เป็นพฤติกรรมการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา นอกจากนี้ บุคคล ยังมีการตอบสนองในรูปแบบการควบคุมระงับอารมณ์ (Repression) ซึ่งเป็นการที่บุคคลนั้นเก็บความต้องการของ Id ไว้ในจิตใต้สำนึก และปฏิเสธว่าไม่มีแรงกระตุ้นชนิดนี้เกิดขึ้นแต่อย่างไร ซึ่งขบวนการนี้อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคลต่อไปในภายภาคหน้า

โดยปกติแล้วการทำงานของ Id Ego และ Superego จะมีความสมดุลระหว่างกัน หากแต่เมื่อใดก็ตามที่ Ego ไม่สามารถประนีประนอมกันได้ ระหว่างความต้องการของ Id กับข้อห้ามของ Superego ความขัดแย้งจะเกิดขึ้นภายในสภาวะจิตของบุคคลนั้น หาก Id แข็งแรงกว่า จะทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่ปฏิบัติตามใจชอบของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงกฎหมายหรือระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม ในทางตรงข้าม หาก Superego มีความแข็งแรงกว่า Id ความต้องการของ Id ก็จะถูกผลักดันเข้าไปในจิตใต้สำนึก หากถูกรวบรวมสะสมไว้มากเข้า ก็อาจจะระเบิดปะทุ และแสดงพฤติกรรมนั้นออกมาในวันหน้าได้

หลักการสำคัญของทฤษฎีจิตวิเคราะห์ คือ พฤติกรรมเบี่ยงเบน หรือพฤติกรรมอาชญากรรมต่าง ๆ นั้น เป็นสัญลักษณ์หรือสัญญาณของความขัดแย้งระหว่าง Id Ego และ Superego ซึ่งแสดงออกให้เห็นถึงความผิดปกติหรือการป่วยทางจิตใจ (Mental Illnesses) ความบกพร่องทางอารมณ์ (Emotional Disorder) หรือการถูกรบกวนทางจิตใจ (Psychic Disturbances) และทฤษฎีแนวโน้มอธิบายสาเหตุของความผิดปกติทางด้านจิตใจว่า มาจากสาเหตุ 2 ประการคือ เกิดจากการที่บุคคลไม่เจริญเติบโตตามธรรมชาติ หรือการขาดการควบคุมสัญชาตญาณของมนุษย์ การขาดความรักความเอ็นดูจากบิดาหรือมารดา การขาดการพัฒนาทางด้านอารมณ์ และการถูกกดดันในด้านความรู้สึกทางเพศ หรือความรับผิดชอบชั่วดี สาเหตุประการที่สอง เกิด

จากการไม่พัฒนา Superego หรือการพัฒนา Superego ถูกรบกวน เนื่องจากการขาดความรัก ความอบอุ่นจากบิดามารดา หรือการที่บิดามารดามีนิสัยดุร้าย ไม่รักบุตร ซึ่ง فروยด์ เน้นว่า พฤติกรรม อาชญากรรมจะเกิดขึ้น หากมีปัญหาด้านการพัฒนาจิตใจในวัยเด็ก

นอกจากนี้ Alfred Adler (1870-1937) ได้พัฒนาทฤษฎีแนวจิตวิเคราะห์ ต่อจาก فروยด์ โดยได้ทำการศึกษาบุคคลที่ประกอบอาชญากรรมเพื่อเรียกร้องความสนใจจากผู้อื่น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการชดเชยปมด้อยของตนเอง (Inferiority Complex) ซึ่งอธิบายถึงอาชญากรประเภทนี้ว่า มักมีนิสัยดื้อรั้น ก้าวร้าว ไม่สนใจบุคคลอื่น และไม่คอยให้ความร่วมมือกับผู้อื่น สาเหตุประการสำคัญก็เนื่องมาจากการไม่ได้รับความรัก ความอบอุ่น หรือการเอาใจใส่ในวัยเด็กนั่นเอง

August Aichhorn (1963) นักจิตวิทยาชาวออสเตรีย ได้ใช้ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย และถูกกักกันไว้ และสรุปผลการศึกษาวิจัย เป็นหนังสือชื่อว่า เยาวชนเถลไถล (Wayward Youth) โดยอธิบายว่า สาเหตุหลักที่เยาวชนกระทำ ผิดนั้น มีอยู่ 3 ประการด้วยกัน ประการแรกคือ Superego ขาดการพัฒนาหรือได้รับการพัฒนาไม่ พอเพียง ประการต่อมาคือ การได้รับความรักความอบอุ่นจากบิดามารดามากเกินไป และประการ ที่สาม คือการได้รับการถ่ายทอดแบบอย่างหรือรูปแบบของพฤติกรรมที่ผิดจากบิดามารดา ซึ่งส่ง ผลให้เยาวชนเหล่านี้ ไม่สามารถพัฒนา Superego ได้อย่างเหมาะสม

ในเรื่องของ Superego ขาดการพัฒนานั้น ไอครอน เชื่อว่าพฤติกรรมอาชญากรรม เกิดจากการแสดงออกของ Id ที่ไม่ได้ถูกหน่วงเหนี่ยวไว้ สาเหตุก็เนื่องมาจากบิดามารดาของเยาวชน เหล่านี้ ไม่เอาใจใส่ดูแลพวกเขาเท่าที่ควร ทำให้เยาวชนเหล่านี้ ไม่สามารถพัฒนา Superego ได้ หรือพัฒนาได้อย่างไม่เต็มที่ ดังนั้น การแก้ไขก็ต้องดำเนินการไปในด้านให้ความรักความอบอุ่น แก่เด็ก หรือเยาวชนเหล่านี้เพื่อทดแทนสิ่งที่ขาดไปในอดีต ไอครอนยังกล่าวต่อไปว่า การให้ความรักมาก เกินไปก็เป็นสาเหตุของพฤติกรรมอาชญากรรมได้ แต่ก็มีเยาวชนพวกที่มีปัญหาในลักษณะนี้ จำนวนไม่มากนัก ซึ่งการรักษาก็ต้องใช้เทคนิคที่แตกต่างกับการแก้ไขเยาวชนที่กระทำผิด ประเภทแรก และสาเหตุประการสุดท้ายเกิดจากการที่เด็กหรือเยาวชนมีการพัฒนา Superego อย่างดี หากแต่บิดามารดาเป็นอาชญากรทำให้เด็กหรือเยาวชนรับแบบอย่างหรือรูปแบบของพฤติกรรม ที่ไม่ดี โดยเข้าใจหรือเชื่อว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ซึ่งเด็กหรือเยาวชนพวกนี้มีจำนวนไม่มากนัก

Healy & Bronner (1931) ได้นำทฤษฎีจิตวิเคราะห์ไปทำการศึกษาวิจัย ตรวจสอบ พฤติกรรมที่แตกต่างกันของพี่น้องจำนวน 105 คู่ ที่มีพี่หรือน้องคนใดคนหนึ่งกระทำผิดกฎหมาย ผลการศึกษาสรุปได้ว่า พี่หรือน้องคนที่กระทำผิดกฎหมายนั้น ไม่สามารถพัฒนาความรักความผูกพัน กับบิดามารดาได้ ส่วนสาเหตุสภาพแวดล้อมที่เป็นสาเหตุให้พวกเขาแสดงพฤติกรรมอาชญากรรม

ออกมาถือว่าเป็นการแสดงออกของการระงับแรงกระตุ้น ที่พวกเขาพยายามที่ต้องการให้ได้รับความรัก เพื่อชดเชยความรักความอบอุ่นที่หายไปนั่นเอง

2. ทฤษฎีบุคลิกภาพ (Personality Theory)

เป็นกลุ่มที่มีแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีจิตวิเคราะห์ คือ พฤติกรรมเบี่ยงเบนนั้นเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งที่อาจแสดงให้เห็นถึงปัญหาภายในตัวบุคคลนั้น การนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ก็จะมุ่งเน้นในการบำบัดรักษาเพื่อแก้ไขบุคคลมากกว่าการลงโทษ ซึ่งอิทธิพลของทฤษฎีจิตวิเคราะห์ และทฤษฎีบุคลิกภาพนั้น จะพบเห็นได้ทั่วไปในนโยบายของหน่วยงานของกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะในการดำเนินคดีกับเด็กและเยาวชน ที่มุ่งเน้นการแก้ไขเด็กหรือเยาวชนมากกว่าการลงโทษ หรือการมีหน่วยงานให้การบำบัดรักษานักโทษที่มีความผิดปกติทางจิต

ทฤษฎีบุคลิกภาพ จะให้ความสำคัญที่บุคลิกภาพของบุคคลว่า เป็นสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมอาชญากรรม โดยมีสมมุติฐานว่า อาชญากรมีบุคลิกภาพที่ผิดปกติแตกต่างจากบุคคลธรรมดา ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากพันธุกรรมก็ได้ และพฤติกรรมอาชญากรรมเป็นการแสดงออกของบุคลิกภาพที่แตกต่างจากบุคคลปกติ เช่น ขาดความสามารถในการระงับอารมณ์ ความก้าวร้าว การชอบหาเรื่องใส่ตัวเอง การชอบเป็นศัตรูกับผู้อื่น การมองโลกในแง่ร้าย หรือการไม่ยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคม เป็นต้น และยังมีทฤษฎีแนวโน้มที่น่าเสนอว่า อาชญากรนั้นแตกต่างจากบุคคลปกติในรูปแบบของบุคลิกภาพพื้นฐาน บุคคลทั่วไปจะมีบุคลิกภาพที่ยอมรับกฎกติกาของสังคม ส่วนอาชญากรนั้นเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพไม่ยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคม หรือต่อต้านสังคม (Antisocial) หรือมีจิตผั่นผวน (Psychopath or Sociopath) ทฤษฎีแนวโน้มนี้จึงศึกษาสาเหตุและหาทางแก้ไขบุคลิกภาพของบุคคลที่นำไปสู่พฤติกรรมอาชญากรรม

Glueck & Glueck (1950) ได้ทำการศึกษา วิเคราะห์ เปรียบเทียบบุคลิกภาพของเยาวชนกระทำผิด 500 คน กับเยาวชนที่ไม่ได้กระทำผิด 500 คน พบว่า บุคลิกภาพของเยาวชนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกัน โดยเยาวชนที่กระทำผิดมักมีบุคลิกภาพแบบ Extrovert ซึ่งเป็นบุคคลที่ร่าเริง แต่สามารถควบคุมตนเองได้น้อยกว่าเยาวชนที่ไม่ได้กระทำผิด นอกจากนี้ ยังมีบุคลิกภาพแบบไม่เป็นมิตร น่าสงสัย และชอบทำร้ายตนเอง อีกทั้งไม่มีความกลัวต่อการกระทำผิดกฎหมาย ไม่เกรงกลัวอำนาจ และไม่มีความคาดหวังต่อสิ่งใด

Yablonsky (1962) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของสมาชิกแก๊งวัยรุ่นที่ชอบก่อคดีประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกาย พบว่า สมาชิกระดับผู้นำของแก๊ง จะมีบุคลิกภาพแบบต่อต้านสังคม และมักจะชักนำหรือโน้มน้าวให้สมาชิกคนอื่นสร้างความเดือดร้อน และเข้าทำร้ายร่างกายผู้อื่น ในลักษณะที่เป็นการแสดงออกถึงความเป็นปรีกษาและความก้าวร้าวของตนเอง และสมาชิกแก๊งก็มักจะมีนิสัยเห็นแก่ตัว และชอบทำร้ายผู้อื่นโดยไร้เหตุผล ไม่คำนึงถึงสิ่งใดนอกจากความพึงพอใจของตนเอง

และสรุปว่าบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบต่อต้านสังคมหรือจิตผั่นผวนมากที่สุด มีแนวโน้มที่จะได้เป็นหัวหน้าแก๊ง โดยบุคคลประเภทนี้ได้รับสถานภาพ ความมีชื่อเสียงในทางไม่ดีจากการอยู่รวมกันเป็นแก๊ง ซึ่งไม่สามารถหาได้จากที่อื่นในสังคม

จากทฤษฎีจิตวิเคราะห์ และทฤษฎีบุคลิกภาพที่กล่าวมา ต่างก็ยืนยันได้ว่า อาชญากรและผู้กระทำผิดไม่ควรถูกมองว่าเป็นผู้ชั่วร้าย ในทางตรงข้ามบุคคลเหล่านี้เป็นคนป่วย ซึ่งไม่สมควรต้องรับผิดชอบต่อการกระทำผิดของตนเอง เนื่องจากพฤติกรรมอาชญากรรมเกิดจากจิตใต้สำนึกที่ไม่สามารถควบคุมได้ หรือเกิดจากบุคลิกภาพที่ผิดปกติ ดังนั้น การลงโทษพวกเขาเหล่านี้ นอกจากไม่ประสบผลสำเร็จในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแล้ว ยังเป็นการกระตุ้นให้เกิดการต่อต้านจากจิตใต้สำนึกอีก ส่งผลให้บุคคลเหล่านี้กลับไปกระทำผิดอีก แนวความคิดนี้จึงสนับสนุนให้บุคคลเหล่านี้ เข้ารับการรักษาทันทีทางจิตวิเคราะห์ เพื่อช่วยให้ค้นพบสิ่งที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมอาชญากรรมที่ซ่อนอยู่ภายในจิตใจของบุคคลเหล่านี้ ดังนั้น ทฤษฎีจิตวิทยา จึงเป็นรากฐานสำคัญในหลักการลงโทษแบบการฟื้นฟูผู้กระทำผิด (Rehabilitation) ดังที่พบเห็นว่าบุคคลที่มีความผิดปกติทางจิตใจ จะได้รับการดำเนินการจากกระบวนการยุติธรรมแตกต่างไปจากบุคคลธรรมดา นับตั้งแต่การจับกุม การพิจารณาคดี จนกระทั่งขั้นตอนในการลงโทษ

ทั้งนี้ ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ก็สนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนวทฤษฎีนี้ โดยมุ่งที่จะฟื้นฟูเด็กและเยาวชนกระทำผิดมากกว่าการลงโทษ

ทฤษฎีทางอาชญาวิทยาแนวสังคมวิทยา

1. ทฤษฎีสังคมไร้ระเบียบ (Social Disorganization Theory)

Clifford Shaw and Henry McKay ได้ทำการศึกษาการกระทำผิดของเยาวชนกับเขตชุมชนเมือง เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำผิดของเยาวชน กับเขตชุมชนที่พักอาศัยอยู่เฉพาะในเมืองชิคาโก ได้สรุปถึงความสัมพันธ์ระหว่างอาชญากรรมกับลักษณะทางสังคม ว่าอาชญากรรมและปัญหาสังคมนั้น มีความสัมพันธ์กับกระบวนการทางนิเวศวิทยาที่เรียกว่า “การบุกรุกการครอบครองและการสืบทอดอำนาจ” ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเจริญเติบโตของเมืองในลักษณะออกจากจุดศูนย์กลาง เมื่อเขตพื้นที่ใดถูกบุกรุกโดยผู้มาอยู่อาศัยใหม่ ความผูกพันหรือกลไกการควบคุมทางสังคมของเขตนั้นก็จะถูกทำลายไป เนื่องจากผู้คนที่มาอาศัยอยู่ใหม่จะมีลักษณะทางกายภาพและความเชื่อ ตลอดจนขนบธรรมเนียมและค่านิยมที่แตกต่างไปจากประชากรที่อาศัยอยู่เดิม ทำให้ความเป็นระเบียบของสังคมที่เคยมีอยู่ก่อนถูกทำลายไป เนื่องจากเขตชุมชนกำลังถูกเปลี่ยนแปลงและประชากรที่อาศัยอยู่ก็ไม่ได้ให้ความสนใจกับความเสื่อมโทรมนี้ และความผูกพัน

ระหว่างผู้อยู่อาศัยก็ลดน้อยลง ต่างคนต่างอยู่ไม่ยุ่งเกี่ยวต่อกัน การมีกิจกรรมร่วมกันก็ลดน้อยลงตามลำดับ เป็นเหตุให้ผู้อยู่อาศัยไม่สามารถที่จะควบคุมเยาวชนในเขตชุมชนนั้นได้อีกต่อไป ในที่สุดเขตชุมชนนั้นก็กลายเป็นดินแดนแห่งความขัดแย้งระหว่างผู้อยู่อาศัย เนื่องจากความแตกต่างระหว่างเชื้อชาติ สีผิว วัฒนธรรม หรืออาชีพ อีกทั้งก็จะมีแก๊งวัยรุ่นมาคอยก่อความเดือดร้อน รำคาญ หรือรบกวนยว ยตลอดจนประกอบอาชญากรรมต่าง ๆ ปรากฏการณ์นี้ จะพบเด่นชัดในโซนที่กำลังเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นเขตพื้นที่ที่เก่าแก่ที่สุดของเมือง ถิ่นที่อยู่ของประชากรในเขตนี้กำลังเสื่อมโทรมลงเรื่อย ๆ เนื่องจากพื้นที่ส่วนนี้ถูกคาดหวังว่าจะถูกแทนที่ด้วยธุรกิจและอุตสาหกรรม ทำให้ส่วนนี้ของเมืองไม่มีผู้อยู่อาศัยอยู่ จึงกลายเป็นถิ่นที่อยู่ของพวกคนจน หรือชนชั้นต่ำในเมือง ซึ่งรวมทั้งคนต่างด้าว หรือชาวชนบทที่เพิ่งอพยพเข้ามาในเมือง เพราะค่าใช้จ่ายด้านที่พักอาศัยมีราคาสูงที่สุดในเขตนี้ของเมืองทำให้เขตนี้เกิดสภาพที่เรียกว่า “สังคมไร้ระเบียบ” ซึ่งการที่สังคมมีสภาพไร้ระเบียบนี้เอง ได้เป็นสาเหตุของอัตราการกระทำผิดกฎหมายสูง และส่งผลให้ชนบทนิยมหรือกลไกควบคุมทางสังคมที่มีอยู่นั้นลดลงเรื่อย ๆ จนกระทั่งไม่มีกลไกควบคุมทางสังคมเลย เป็นเหตุให้คนในเขตชุมชนนั้นมีอัตราการกระทำผิดสูงกว่าเขตชุมชนอื่น และพฤติกรรมอาชญากรรมหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนของประชากรในเขตนี้ เป็นพฤติกรรมปกติของบุคคลที่อาศัยอยู่ในเขตนี้ ซึ่งแสดงออกมาเพื่อตอบโต้สภาพสังคมที่ไม่ปกติ

Vold & Bernard (1986) ได้สรุปเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ของอาชญากรในแหล่งเสื่อมโทรม ว่ามีดังต่อไปนี้ คือ

1. โดยทั่วไปแล้ว ผู้กระทำผิดกฎหมายจะมีลักษณะไม่แตกต่างกับประชากรทั่วไปของสังคมในด้านระดับสติปัญญา สภาพร่างกาย บุคลิกภาพ และอุปนิสัย
2. ในชุมชนที่มีสถิติอาชญากรรมสูงจะปรากฏว่า กลไกควบคุมทางสังคมของชุมชนที่ทำหน้าที่ควบคุมความประพฤติของเด็กและเยาวชนมักจะแตกสลายหรือไม่มีที่อยู่ นอกจากนี้ ผู้ปกครองและเพื่อนบ้านมักจะยอมรับหรือไม่ต่อต้านความประพฤติผิดกฎหมายเป็นเหตุให้เด็กถูกละเลยดูในสภาพแวดล้อมที่มีการยอมรับพฤติกรรมผิดกฎหมาย
3. ในละแวกชุมชนจะเปิดโอกาสสำหรับการกระทำผิดกฎหมาย เช่น การมีแหล่งรับซื้อของโจร หรือสภาพอาคารที่เสื่อมโทรมสำหรับเป็นที่ซ่อนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดกฎหมาย อีกทั้งชุมชนยังขาดการส่งเสริมพัฒนาความรู้ ความสามารถของคนในชุมชน ในด้านความพร้อม เพื่อจะออกไปประกอบวิชาชีพที่สุจริตอีกด้วย
4. เด็กและเยาวชนในชุมชนเหล่านี้ จะเริ่มเรียนรู้พฤติกรรมผิดกฎหมาย ตั้งแต่วัยเยาว์

5. บางชุมชนจะมีประเพณีในการถ่ายทอดความรู้หรือเทคนิคในการทำผิดกฎหมายจากเด็กโตสู่เด็กเล็ก เช่น การชิงหรือปล้นทรัพย์ การลักทรัพย์ในห้างร้าน การโจรกรรมรถยนต์ ฯลฯ ซึ่งเป็นเหตุให้แต่ละชุมชนเป็นศูนย์รวมของผู้กระทำผิดประเภทเดียวกันมาเป็นเวลานาน

6. การควบคุมสังคมโดยกลไกของรัฐ ไม่สามารถยับยั้งกระบวนการเรียนรู้ หรือการถ่ายทอดพฤติกรรมผิดกฎหมายเหล่านี้ได้

2. ทฤษฎีวัฒนธรรมรอง (Subcultural Theory)

Albert Cohen (1955) ได้เน้นถึงความสำคัญของค่านิยมทางสังคม และชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคล ซึ่งชนชั้นในสังคมจะมีค่านิยมและความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน เด็กหรือเยาวชนที่มาจากครอบครัวชนชั้นล่าง ซึ่งโคเฮน เรียกว่า ชนชั้นทำงาน จะถูกอบรมเลี้ยงดูให้มีความเป็นอยู่ในลักษณะตามสัญชาตญาณและมีพฤติกรรมก้าวร้าว และถูกปลูกฝังให้มีความเป็นอยู่ในการตอบสนองต่อความพึงพอใจในระยะสั้น โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะตามมาภายหลัง อีกทั้งเรียนรู้ถึงการปฏิบัติตามคำสั่ง ตามค่านิยมที่มีอยู่ โดยไม่คำนึงถึงเหตุผล ความรัก หรือความรู้สึกนึกคิดของบุคคลอื่นแต่อย่างใด

ในทางตรงกันข้าม เด็กหรือเยาวชนของครอบครัวชนชั้นกลาง จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและปลูกฝังค่านิยมและความเป็นอยู่ ที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับครอบครัวชนชั้นทำงาน ซึ่งโคเฮนได้สรุปค่านิยมของชนชั้นกลางว่ามีลักษณะดังนี้ 1) ความอยากและความทะเยอทะยาน 2) ความรับผิดชอบ 3) ความประสบความสำเร็จทางการศึกษาและหน้าที่การงาน 4) ความรู้จักระงับชั่งใจในความต้องการ 5) ความสามารถในการวางแผนระยะยาว และการงบประมาณ 6) ความมีกิริยาจาสุภาพ 7) ความสามารถในการควบคุมความก้าวร้าว 8) การรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และ 9) ความเคารพในสิทธิของบุคคลอื่น ทั้งนี้ ปรากฏว่า ค่านิยมของชนชั้นกลางได้รับการยอมรับในสถานศึกษา และถูกใช้เป็นเครื่องวัดหรือประเมินผลนักเรียน ทำให้นักเรียนที่อยู่ในชนชั้นทำงานตกอยู่ในสภาพกดดัน และไม่สามารถปรับตัวได้ เนื่องจากไม่สามารถแข่งขันกับเยาวชนที่มาจากครอบครัวชนชั้นกลาง ในที่สุด ก็ประสบความล้มเหลวในการศึกษา และจะพัฒนาความรู้สึกต่อต้านสถานศึกษา และค่านิยมของชนชั้นกลาง แล้วรวมตัวกันมากขึ้นเพื่อสร้างค่านิยมใหม่ ซึ่งเป็นกระบวนการตามธรรมชาติที่เยาวชนที่มีปัญหาเดียวกันจะรวมกลุ่มกันเพื่อแก้ไขปัญหาของตนเอง โดยค่านิยมใหม่นี้ จะมีลักษณะตรงกันข้ามกับบรรทัดฐานและค่านิยมของชนชั้นกลาง ซึ่งเป็นเหตุของพฤติกรรมอาชญากรรม คือมีลักษณะส่อไปในทางที่เจตนามุ่งร้าย (Malicious) ดื้อรั้นด้นทุรัง (Negativistic) และไม่มุ่งหวังประโยชน์ (Nonutilitarian)

3. ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างกันของซัทเธอร์แลนด์ (Sutherland's Differential Associations Theory)

Sutherland (1947) ได้เสนอว่าพฤติกรรมอาชญากรรมไม่ได้มีสาเหตุโดยตรงมาจากพันธุกรรม หรือสภาพแวดล้อมทางสังคม หากแต่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมจากบุคคลใกล้ชิด โดยการติดต่อสื่อสารกันไม่ว่าจะเป็นทางวาจา หรือลักษณะท่าทาง แต่การเรียนรู้ทางทฤษฎีนี้ ก็ไม่ได้หมายความว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเหมือนกับการเรียนรู้พฤติกรรมอื่น ๆ โดยมีหลักการที่สำคัญเกี่ยวกับกระบวนการที่บุคคลจะเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาชญากรรม ดังต่อไปนี้ คือ

1. พฤติกรรมอาชญากรรมเกิดจากการเรียนรู้
2. พฤติกรรมอาชญากรรมเกิดจากการเรียนรู้ในการคบหาสมาคมกับบุคคลอื่นตามกระบวนการติดต่อสื่อสาร
3. หลักการสำคัญในส่วนของการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมนั้น เกิดขึ้นในกลุ่มบุคคลที่สนิทสนมใกล้ชิดกัน
4. เมื่อพฤติกรรมอาชญากรรมได้รับการเรียนรู้ จะรวมถึงเทคนิคในการกระทำความผิด ซึ่งบางครั้งก็สลับซับซ้อนแต่บางครั้งก็ง่าย และทิศทางเฉพาะของแรงดลใจ แรงผลักดัน การใช้เหตุผล ตลอดจนทัศนคติเกี่ยวกับการกระทำความผิด
5. ทิศทางเฉพาะของแรงดลใจและแรงผลักดัน จะถูกเรียนรู้จากการทำให้เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับกฎหมาย ในบางสังคมบุคคลอยู่ในกลุ่มบุคคลที่เห็นด้วยกับการปฏิบัติตามกฎหมาย ในขณะที่บุคคลอื่นอยู่ในกลุ่มบุคคลที่เห็นด้วยกับการละเมิดกฎหมาย
6. หลักการสำคัญของการคบหาสมาคมกับบุคคลที่แตกต่างกัน ก็คือ บุคคลจะกลายเป็นผู้กระทำความผิดเพราะว่า ความเห็นด้วยกับการละเมิดกฎหมายมีมากกว่าความเห็นด้วยกับการไม่ละเมิดกฎหมาย
7. การคบหาสมาคมกับบุคคลที่แตกต่างกัน อาจจะแตกต่างกันในด้านความถี่ ระยะเวลาการให้ความสำคัญ และความเข้มข้น ซึ่งหมายความว่าถึงลักษณะของความแตกต่างกันของการคบหาสมาคม ระหว่างพฤติกรรมอาชญากรรมและพฤติกรรมต่อต้านอาชญากรรม
8. กระบวนการของการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรม โดยการคบหาสมาคมกับรูปแบบของอาชญากรรม และต่อต้านอาชญากรรม จะมีความเกี่ยวข้องกับกลไกการทำงานที่เหมือนกับการเรียนรู้ทั่วไป
9. ในขณะที่พฤติกรรมอาชญากรรมเป็นการแสดงออกถึงความต้องการ และค่านิยมทั่วไป แต่ไม่จำเป็นต้องอธิบายโดยความต้องการและค่านิยมนั้น เนื่องจากพฤติกรรม

ต่อต้านอาชญากรรมก็มีความต้องการและค่านิยมเดียวกัน บุคคลลัทธิพิทักษ์ก็เพื่อต้องการความมั่นคงทางการเงินเช่นเดียวกันกับกรรมกรที่ทำงานหนักเพื่อความมั่นคงในการเงิน ความพยายามที่จะอธิบายพฤติกรรมอาชญากรรมจากแรงผลักดันและค่านิยมทั่วไป เช่น ความสุข การดิ้นรนเพื่อสถานภาพทางสังคม แรงกระตุ้นจากเงิน หรือความผิหวาง ฯลฯ คงจะต้องพบกับความไม่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ เนื่องจากจะเป็นการอธิบายได้ทั้งพฤติกรรมอาชญากรรม และพฤติกรรมถูกกฎหมาย เจกเช่นเดียวกับกระบวนการหายใจ ที่จำเป็นสำหรับพฤติกรรมทุกประเภท แต่ไม่ได้แบ่งแยกระหว่างพฤติกรรมอาชญากรรมและพฤติกรรมถูกกฎหมาย

Sutherland ได้ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบ 2 ประการของการเรียนรู้ตามทฤษฎีนี้ คือ องค์ประกอบแรกหมายความว่าถึง เนื้อหาหรือสาระสำคัญของสิ่งที่ถูกเรียนรู้ (Content of what is learned) ซึ่งหมายความว่ารวมถึง เทคนิคพิเศษในการประกอบอาชญากรรม แรงดลใจที่เหมาะสม แรงกระตุ้น การอธิบายด้วยหลักเหตุผล ทศนคติ และการทำให้บุคคลคล้อยตามหรือเห็นด้วยกับการฝ่าฝืนกฎหมาย ซึ่งเป็นองค์ประกอบในการรับรู้แนวความคิดไม่ใช่การกระทำ ส่วนองค์ประกอบที่สองคือ กระบวนการที่การเรียนรู้ได้เกิดขึ้น (Process by which the learning takes place) โดยการเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากการคบหาสมาคมกับกลุ่มบุคคลที่ใกล้ชิด ซึ่งไม่ได้จำกัดเฉพาะกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากความใกล้ชิดเท่านั้น บุคคลอาจเข้าสู่หรือผ่านกระบวนการเรียนรู้ได้เช่นกัน หากว่าได้มีโอกาสคบหาสมาคมกับผู้เป็นต้นเหตุของพฤติกรรมอาชญากรรม ซึ่งกระบวนการเรียนรู้อย่างแตกต่างกันตามความถี่ (Frequencies) ระยะเวลา (Duration) การให้ความสำคัญ (Priority) และความเข้มข้น (Intensity) ซึ่งซัทเธอร์แลนด์ ได้ให้ความสำคัญกับความเข้มข้น ว่าน่าจะมีอิทธิพลมากที่สุด ในการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรม ดังนั้น ตามทฤษฎีแล้ว หากบุคคลได้มีการเรียนรู้ถึงการยอมรับความเห็นกับพฤติกรรมละเมิดกฎหมาย มากกว่าการยอมรับพฤติกรรมที่ไม่ละเมิดกฎหมาย ในลักษณะที่บ่อยครั้งเป็นเวลาค่อนข้างนาน ในระยะตอนต้นของช่วงชีวิต และมีต้นกำเนิดมาจากบุคคลที่มีความสำคัญ หรือมีชื่อเสียงแล้ว บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมละเมิดกฎหมายมากขึ้น

ทฤษฎีของซัทเธอร์แลนด์ได้ให้ความสำคัญกับตัวแปร “การคบหาสมาคมกับเพื่อนที่เป็นอาชญากร” โดยให้เหตุผลว่า ความผูกพันกับเพื่อนจะสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ และการส่งเสริมสนับสนุน ทั้งในด้านความประพฤติ และความเห็นด้วยในพฤติกรรมดังกล่าว เยาวชนที่มีความผูกพันกับกลุ่มเพื่อนที่เป็นคนดี มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมที่ดี และเห็นด้วยกับพฤติกรรมที่ถูกกฎหมาย ในทางตรงกันข้าม เยาวชนที่มีความผูกพันกับกลุ่มเพื่อนที่เป็นอาชญากรจะมีแนวโน้มที่มีพฤติกรรมอาชญากรรมและเห็นด้วยกับพฤติกรรมอาชญากรรม

จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมกระทำความผิดดังกล่าวมานั้น พบว่า ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน มุ่งดำเนินการโดยให้ความสำคัญของแนวคิดที่ว่า เด็กและเยาวชนกระทำความผิดอันเนื่องมาจากปัจจัยด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านชีววิทยา ด้านจิตวิทยา และด้านสภาพแวดล้อม/สังคม โดยปัจจัยต่าง ๆ อาจจะสัมพันธ์กับพฤติกรรมกระทำความผิดของเด็กหรือเยาวชนที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้ ดังนั้น กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน จึงมุ่งที่การแก้ไข พื้นฟู เด็กและเยาวชนมากกว่าการลงโทษ นักจิตวิทยา จึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนสัมพันธ์กับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยนำแนวคิด ทฤษฎีและวิธีการทางจิตวิทยาซึ่งเป็นศาสตร์เกี่ยวกับพฤติกรรมมาใช้ ประโยชน์ในการศึกษา วิเคราะห์ ให้เข้าใจ และสรุปถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของเด็กหรือเยาวชนแต่ละราย เพื่อเป็นแนวทางในการบำบัด พื้นฟู ให้เหมาะสม จึงจะเป็นการแก้ไข การกระทำผิดของเด็กหรือเยาวชนได้ และยังจะเป็นประโยชน์ในการใช้เป็นแนวทางการป้องกันปัญหา การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนต่อไป

แนวคิด ปรัชญาในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในปัจจุบันได้รับอิทธิพลมาจากแนวความคิดหรือปรัชญาในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของสำนักอาชญาวิทยาสองสำนัก คือ สำนักคลาสสิก (Classical School) และสำนักปฏิฐานนิยม (Positive School) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องศึกษา (สกานต์ ตามไท และ นัทธี จิตสว่าง, 2528 อ้างถึงใน จารวรรณ ธีรารัตน์, 2539, น. 14-16) ซึ่งมีปรัชญาดังนี้

1. สำนักดั้งเดิมหรือสำนักคลาสสิก เป็นสำนักความคิดที่ถือกำเนิดในคริสต์ศตวรรษที่ 18 เพื่อต่อต้านกับความป่าเถื่อน และความไม่แน่นอนของระบบกฎหมายและการลงโทษในสมัยนั้น โดยสำนักนี้ได้เสนอแนวความคิดในการปฏิรูปกฎหมายการลงโทษ ให้เหมาะสมกับความผิด ให้เกิดความยุติธรรม ตลอดจนเรื่องอธิบายสาเหตุของการกระทำความผิด (สุดสงวน สุธีธร, 2546, น. 4) ผู้นำของสำนักนี้ คือ ซีซาร์ เบ็คคาเรีย (Cesare Baccaria) ชาวอิตาลี และ เจเรมี เบนแทม (Jeremy Bentham) ชาวอังกฤษ ได้ชี้แจงให้เห็นถึงความจำเป็นในการลงโทษอย่างเที่ยงธรรมและเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมาย สำนักนี้ได้เสนอให้ใช้วิธีลงโทษเป็นเครื่องข่มขู่ยับยั้งการกระทำผิด เป็นการป้องกันอาชญากรรม โดยมีความเห็นว่ามนุษย์มีความสามารถในการใช้เหตุผล สามารถเลือกได้ว่า การกระทำเช่นไรถูก การกระทำเช่นไรเป็นสิ่งที่ผิด มนุษย์มีพฤติกรรมเช่นใดนั้น เขาจะคำนึงถึงประโยชน์หรือผลร้ายที่เขาจะได้รับจากการกระทำของเขา ดังนั้นกฎหมายจะมีผลในการ

ข่มขู่ยับยั้งการกระทำของบุคคลก็ต่อเมื่อกฎหมายได้ให้ผลร้ายแก่ผู้ที่กระทำความผิดมากกว่า หรือเหมาะสมกับประโยชน์ที่เขาจะได้รับ ดังนั้นการบังคับใช้กฎหมายจึงต้องมีความแน่นอนและรวดเร็ว และสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดกฎหมายได้ทุกครั้ง หรือโอกาสที่ถูกลงโทษมีมากกว่าโอกาสที่จะหลุดรอดไปได้ เพื่อทำให้เกิดความเกรงกลัว แนวความคิดนี้จึงเน้นที่การลงโทษต่อผู้กระทำความผิดทุกรายด้วยวิธีที่รวดเร็วและแน่นอนเหมาะสมกับความผิด เพื่อเป็นการข่มขู่และยับยั้งการกระทำที่จะเกิดขึ้น ซึ่งเท่ากับเป็นการป้องกันอาชญากรรมด้วย (Cesare Beccaria, 1918, p. 66)

2. สำนักปฏิฐานนิยม เกิดขึ้นในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 อิทธิพลของความเจริญทางวิทยาศาสตร์ได้เข้ามามีอิทธิพลเหนือหลักเหตุผลและปรัชญาในศตวรรษที่ 18 สำนักนี้นำโดยนักอาชญาวิทยาชาวอิตาลี 3 ท่าน คือ ซีซาร์ ลอมโบโซ (Cesare Lombroso) ราฟเฟโล การ์โฟาโล (Raffaello Garofalo) และ เอ็นริโก เฟอริ (Enrico Ferri) ได้เสนอแนวความคิดโดยใช้หลักวิทยาศาสตร์ในการวิเคราะห์สาเหตุการกระทำความผิด และการบังคับใช้กฎหมายว่ากฎหมายจะต้องคำนึงถึงสาเหตุ และพื้นเพดั้งเดิมของผู้กระทำความผิด เพราะคนที่จะกระทำความผิดได้นั้นเกิดจากการที่เขาจะถูกกดดันและบีบคั้นจากแรงกดดันทางร่างกาย จิตใจ และสภาพสังคม เช่น เกิดจากความบกพร่องทางกรรมพันธุ์ หรือกายภาพ หรือเกิดจากความยากจนหรือหมดโอกาสในสังคม เกิดจากความกดดันในจิตใจ ซึ่งทำให้เขาไม่มีโอกาสใช้เหตุผลพิจารณาถึงผลดีผลเสียก่อนที่จะกระทำความผิด สำนักนี้จึงหันมาศึกษาตัวอาชญากรมากกว่าจะศึกษากฎหมาย

ปรัชญาสำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยมนี้ศึกษาตัว “อาชญากร” (Criminal) เพราะเชื่อว่ากฎหมายและรัฐเป็นสิ่งที่สมบูรณอยู่ในตัวแล้ว สิ่งที่เกิดปฏิกิริยาในตัวผู้กระทำความผิด จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาว่า ทำไมจึงกระทำความผิด และเพราะอะไร ทั้งนี้เพื่อที่จะหาทางป้องกัน แก้อภัยผู้กระทำความผิด ให้กลับคืนสู่สังคมหรือปฏิบัติตามกฎหมายได้ ผลของการใช้แนวความคิดนี้ มีการหันมาใช้กฎหมายทางผ่อนปรนต่อผู้กระทำความผิดเน้นเป็นรายบุคคล โดยคำนึงถึง สาเหตุที่กระทำความผิด เพื่อมุ่งที่จะแก้ไข ดังนั้นวิธีการลงโทษผู้กระทำความผิดจึงมุ่งที่การข่มขู่ให้เข็ดหลาบ ให้ผู้ที่กระทำความผิดกลับตัวอยู่ในสังคมเป็นพลเมืองดีและไม่กระทำความผิดซ้ำอีก (สแกนต์ ตามไท และ นัทธี จิตสว่าง อ้างถึงใน จำเริญ แก้วรักษา, 2545, น. 44) และจากเหตุผลที่สำนักปฏิฐานนิยม เน้นเรื่องการแก้ไขผู้กระทำความผิด ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเลือกปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดตามความเหมาะสมเป็นรายบุคคล เพราะใช้อิทธิพลสำนักนี้ได้ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิดและเป็นแรงผลักดันให้มีการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนเป็นแห่งแรกในรัฐอิลลินอยล์ ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นครั้งแรก จากนั้นก็ได้มีการจัดตั้งศาลอีกหลายรัฐและเกิดขึ้นในประเทศอื่น ๆ ตามมา (สง่า ลีนะสมิต, 2520 อ้างถึงใน จำเริญ แก้วรักษา, 2545, น. 44)

หากนำแนวความคิดทั้งสองสำนักมาเปรียบเทียบกันแล้วจะเห็นว่า มีประเด็นที่ต่างกัน ไป 3 ประการ ได้แก่ หลักการทั่วไป แนวคิดทางกฎหมายและการควบคุมทางสังคม การลงโทษ และการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ดังตารางเปรียบเทียบต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1

การเปรียบเทียบแนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม
และสำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม

อาชญาวิทยาดั้งเดิม	อาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม
1. หลักการทั่วไป - หลักเจตจำนงเสรี ที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีเจตจำนงอิสระในการเลือกกระทำที่เป็นประโยชน์และหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดทุกข์ทรมานต่อตนเอง เว้นแต่ประโยชน์ที่จะได้รับมีมากกว่าโทษ ดังนั้นมนุษย์จะต้องรับผิดชอบทางอาญาต่อการกระทำของตนเพราะว่าได้ตัดสินใจแล้วโดยอิสระเสรี - หลักสัญญาประชาคม ที่ว่าสังคมได้ก่อตั้งขึ้นมา โดยวิธีการสัญญาผูกมัดร่วมกันของมนุษย์ที่มีเหตุผลและเสรีภาพ โดยเห็นพ้องกันสละส่วนหนึ่งของเสรีภาพของตนให้แก่สังคมเพื่อประโยชน์สุขส่วนรวม - หลักสิทธิของรัฐ ที่รัฐจะลงโทษหรือห้ามพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งที่เป็นภัยต่อประโยชน์สุขส่วนรวม ตามสัญญาประชาคม และหลักประโยชน์อันยิ่งใหญ่ของคนจำนวนมากที่สุด	1. หลักการทั่วไป - หลักเจตจำนงกำหนด ซึ่งหมายความว่าพฤติกรรมของมนุษย์ถูกกำหนดโดยปัจจัยบางประการ ดังนั้นมนุษย์ประกอบอาชญากรรมก็เพราะได้ตกอยู่ในสภาพที่ถูกผลักดันให้กระทำ - หลักความรับผิดชอบของสมาชิกทุกคนในสังคมที่จะต้องละเว้นจากพฤติกรรมที่เป็นภัยอันตรายต่อสังคมและผู้ที่อยู่ร่วมกันในสังคมนั้น - หลักสิทธิของรัฐ ที่ว่ารัฐมีหน้าที่ป้องกันสังคมจากพฤติกรรมที่เป็นภัยอันตรายของบุคคล

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

อาชญาวิทยาดั้งเดิม	อาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม
- คำจำกัดความของอาชญากรรมเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด - หลักการเรื่องอาชญากรรม ที่ว่าอาชญากรรมเป็นเรื่องที่บุคคลละเมิดข้อความตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ว่า เป็นความผิด ในการนี้อาชญาวิทยาจึงไม่ใช่เรื่องเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม การศึกษา ชีวภาพ จิตใจ และสภาพแวดล้อมของมนุษย์ - เป้าหมายสำคัญของสำนักดั้งเดิมนี้ เป็นความพยายามในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 18 เพื่อการปฏิรูประบบกฎหมายและป้องกันผู้ถูกกล่าวหาจากการกระทำอันทารุณโหดร้ายป่าเถื่อนของรัฐ	- ไม่ยอมรับคำจำกัดความของอาชญากรรมตามกฎหมาย แต่เป็นเรื่องของนักอาชญาวิทยาไม่ว่าจะเป็นไปในแนวทางใดก็ตาม ที่จะต้องกำหนดขึ้นเพื่อศึกษาในสิ่งที่ตนสนใจ ดังนั้น คำจำกัดความของอาชญากรรมตามแนวความคิดของสำนักนี้ จึงมีหลากหลาย - หลักการเรื่องพฤติกรรมของอาชญากรที่นักอาชญาวิทยาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาหาสาเหตุต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยหรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้กระทำผิด จึงเป็นการมุ่งอธิบายพฤติกรรมนั้น โดยใช้แนวความคิดของสาขาวิชาต่าง ๆ ได้แก่ จิตวิทยา สังคมวิทยา ฯลฯ - เป้าหมายของสำนักอาชญาวิทยา ปฏิฐานนิยมเป็นความพยายามในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 ถึง 20 เพื่อประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการศึกษาตัวอาชญากรหรือพฤติกรรมของผู้กระทำผิดและปัญหาอาชญากรรม
2. แนวคิดทางกฎหมายและการควบคุมสังคม - หลักการป้องกันสิทธิบุคคล มนุษย์จะไม่ถูกละเมิดโดยปราศจากกฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิด และรัฐจะต้องพิสูจน์ โดยปราศจากข้อสงสัยว่าบุคคลนั้นได้กระทำผิดจริง โดยสรุปสิทธิบุคคลตามแนวความคิดนี้ถือเป็นสิ่งสูงสุด - หลักความเสมอภาคภายใต้กฎหมายเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่	2. แนวคิดทางกฎหมายและการควบคุมสังคม - หลักการป้องกันทางสังคม การป้องกันสังคมให้รอดพ้นจากอันตรายถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งกว่าการป้องกันสิทธิเสรีภาพของบุคคล - หลักความเป็นธรรมตามความเหมาะสมของคดี ในการนี้เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องพิจารณา

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

อาชญาวิทยาดั้งเดิม	อาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม
ต่าง ๆ ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญามนุษย์ทุกคนจะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่จำกัดว่าจะมีสถานภาพ ชนชั้น หรือลักษณะพิเศษอย่างไร ดังนั้น การใช้ดุลยพินิจจึงเป็นสิ่งที่ไม่สมควรกระทำ เช่น ผู้พิพากษาจะถือว่าเป็นเครื่องมือของกฎหมายเท่านั้น - หลักการทำให้เป็นอาชญากรรมน้อยที่สุด ซึ่งหมายความว่าควรหลีกเลี่ยงกฎหมายหรือการควบคุมสังคมที่ไม่จำเป็น กฎหมายควรมีจำนวนน้อยที่สุด - หลักความเป็นธรรมของกระบวนการพิจารณาคดีคือ การกล่าวหาหรือฟ้องร้องดำเนินคดีจะต้องกระทำโดยเปิดเผย ไม่ปกปิดอำพราง ต้องเป็นไปอย่างรวดเร็ว แน่นอน ว่าผู้นั้นกระทำผิดจริง ต้องไม่มีการทรมาน โหดร้ายป่าเถื่อน สิทธิต่าง ๆ ของผู้ถูกกล่าวหาจะต้องได้รับการคุ้มครอง	ถึงสาเหตุและสภาพแวดล้อมแห่งคดีเป็นลักษณะเฉพาะราย ดังนั้นการใช้ดุลยพินิจจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ - หลักการขยายขอบเขตของการควบคุมสังคมเพื่อวัตถุประสงค์หลัก คือ การป้องกันสังคมจากภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นได้จากการกระทำของบุคคล - หลักความเหมาะสมของกระบวนการพิจารณาคดีในบางคดี เช่น คดีเด็กและเยาวชน ซึ่งการพิจารณาจะกระทำในลักษณะเปิดเผยต่อสาธารณชนไม่ได้ เพราะจะกลายเป็นการประจานผู้กระทำผิดอันจะนำไปสู่ผลเสียมากกว่าผลดี
3. หลักการเกี่ยวกับการลงโทษ (Punishment) - วัตถุประสงค์ของการลงโทษ เพื่อเป็นการข่มขวัญตัวผู้กระทำผิดไม่ให้กระทำผิดซ้ำอีก และข่มขวัญประชาชนทั่วไปไม่ให้กระทำการในลักษณะเช่นเดียวกัน - ความสัมพันธ์ระหว่างอาชญากรรมและการลงโทษ การลงโทษต้องได้สัดส่วนกับ	3. หลักการเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำ ความผิด (Treatment) - วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติต่อผู้กระทำ ความผิด เพื่อช่วยเหลือผู้กระทำผิดโดยการแก้ที่สาเหตุต่าง ๆ ซึ่งการรักษานี้จะนำไปสู่ผลอันสูงสุด คือการป้องกันสังคมจากการประกอบอาชญากรรมของบุคคลนั้น - ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำผิดกับการบำบัดรักษา การบำบัดรักษาจะต้องพิจารณาให้

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

อาชญาวิทยาดั้งเดิม	อาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม
ภยันตรายของการกระทำนั้นที่ก่อให้เกิดแก่สังคม นั่นคือการลงโทษจะต้องมีความรุนแรงที่ได้สัดส่วน และเท่าที่จำเป็น และเกินกว่าประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำผิดเพียงเล็กน้อย - ผู้ถูกลงโทษ คือตัวผู้กระทำผิดเท่านั้น จะไม่เกี่ยวข้องกับพ่อแม่ ญาติพี่น้อง และครอบครัวของเขาแต่อย่างใด	เหมาะสมกับผู้กระทำผิดเฉพาะราย เปรียบเสมือนแพทย์รักษาผู้ป่วยที่จะต้องวินิจฉัยโรคของแต่ละคนเป็นราย ๆ ไป นั่นคือการบำบัดรักษาจะต้องได้สัดส่วนโรค ไม่ใช่การได้สัดส่วนกับอาชญากรรม - การบำบัดรักษาอาจจะต้องเกี่ยวข้องกับบิดามารดา ญาติพี่น้อง ครอบครัว ครู โรงเรียน และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ของผู้กระทำผิด

ที่มา: S.T. Reid, "Crime and Criminology" pp. 94-96 อ้างถึงใน เอกสารการสอนชุดวิชา อาชญาวิทยาและ ทัณฑวิทยา (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิทยาการจัดการ, 2541), น. 222-223.

สำหรับประเทศไทย ได้นำเอาแนวคิดของทั้งสองสำนักมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน โดยได้ริเริ่มให้มีการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2495 ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนและพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 ต่อมาเมื่อมีความเห็นว่าเด็กและเยาวชนและครอบครัวมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ปัญหาเด็กกระทำผิดมักเกี่ยวกับสภาพครอบครัว จึงขยายอำนาจศาลเด็กฯ ให้มีอำนาจพิจารณาถึงคดีครอบครัว และเปลี่ยนชื่อศาลเด็กฯ เดิมมาเป็น ศาลเยาวชนและครอบครัว ตามพระราชบัญญัติบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนและพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ซึ่งแนวทางปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนทั้งในต่างประเทศและของไทยนั้น ได้มีการปฏิบัติที่แตกต่างจากการปฏิบัติคดีที่เป็นผู้ใหญ่ คือ มีการแยกกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนออกจากคดีของผู้ใหญ่อย่างเด็ดขาด โดยมีวัตถุประสงค์ในการสงเคราะห์ เยียวยา บำบัด แก้ไข พื้นฟูมากกว่าการลงโทษ ซึ่งมีกระบวนการฝึกอบรมเป็นสำคัญให้เด็กและเยาวชนให้กลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคม

สาเหตุแห่งการกระทำคามผิดของเด็กและเยาวชน

สุชา จันทร์อม (2533, น. 18-22) กล่าวว่า เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนมาจากปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. ความบกพร่องทางร่างกาย เช่น ร่างกายพิการ โรคภัยไข้เจ็บ หรือสิ่งที่เด็กได้รับมาจากพ่อแม่ และแรงกระตุ้นจากสภาพแวดล้อมทางบ้าน โรงเรียน สังคม ทำให้เด็กคิดมาก ไม่สบายใจ เกิดปมด้อย และอาจนำไปสู่ความบกพร่องทางจิตใจ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิด หรือมีพฤติกรรมออกนอกกลุ่มนอกทาง

2. ครอบครัว เพราะเป็นสถาบันแรกที่ฝึกอบรม สร้างนิสัยและบุคลิกภาพ ให้กับเด็ก โดยเฉพาะพ่อแม่ ซึ่งมีความห่วงใยลูก เอาใจใส่ อบรม เลี้ยงดูลูก ย่อมทำให้ลูกเกิดความรักในพ่อแม่ มีความอบอุ่น และมีความสุข ทำให้เด็กเจริญเติบโตด้วยดี แต่ในทางตรงกันข้าม ครอบครัวมีพ่อแม่ไม่มีความสามัคคีกัน ไม่มีการเสียสละ และไม่มีการให้อภัยแก่กันและกัน มีแต่การทะเลาะวิวาท หรือตีตบตีกัน หรือดื่มสุรา ซึ่งเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบน

3. ปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม หรือประเทศเกิดอยู่ในภาวะเสื่อมโทรม เกิดวิกฤติต่าง ๆ ทำให้เกิดความแร้นแค้น และอัตคัดขาดแคลน ผลผลิตไม่ได้ดังต้องการ การกระจายรายได้หรือเก็บภาษีอากรไม่เป็นธรรมแก่สังคม อำนาจการซื้อขายเงินตราก็ลดน้อยลง ย่อมมีผลกระทบต่อผู้มีรายได้น้อย ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคม โดยเฉพาะสังคมเกษตรกรรมชนบท ต้องประสบปัญหาการกระจายรายได้ ได้รับความไม่เป็นธรรมจากพ่อค้าต่าง ๆ หลังจากการทำไร่ทำนาเสร็จแล้วก็ว่างงาน มีชีวิตอยู่ไปวัน ๆ และมีการกระทำผิด เช่น เล่นการพนัน เสพสุรายาเสพติด จับกลุ่มมั่วสุม เป็นต้น และกล่าวถึงปัญหาสาเหตุทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่จะก่อให้เกิดอาชญากรรมอาจแบ่งได้ดังนี้

1. การเพิ่มขึ้นของประชากรและการอพยพจากชนบทเข้าเมืองใหญ่ ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ พร้อมทั้งปัญหาอาชญากรรม ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม และปัญหาการว่างงาน ปัญหาการศึกษา ปัญหาสาธารณสุข และปัญหาสังคมอื่น ๆ ย่อมเป็นเหตุก่อให้เกิดอาชญากรรมได้ง่าย เพราะสภาพแวดล้อมเป็นเหตุจูงใจให้เด็กและเยาวชนก่ออาชญากรรม

2. การศึกษา กล่าวคือ โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ครูอาจารย์ ต้องทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดี ไม่ประพฤติผิดศีลธรรมจรรยาบรรณหรือละเมิดกฎหมายบ้านเมือง ซึ่งทำให้เด็กเลียนแบบอย่างที่ไม่ดี และปัญหาสถานที่เรียนไม่เพียงพอหรือขาดแคลนครูสอน ทำให้เด็กไม่มีที่เรียน กลายเป็นเด็กเร่ร่อนจรจัด ยึดอาชีพลักขโมย เป็นต้น

3. เด็กและเยาวชนห่างเหินศาสนา คือ มนุษย์เกิดมาต้องการหลักยึดเหนี่ยวในชีวิต และศาสนาเท่านั้นที่เน้นแนวทางให้มนุษย์ดำเนินชีวิตด้วยความสุข เพราะศาสนามีวัตถุประสงค์สำคัญในการปฏิบัติละชั่วประพฤติดี ปัจจุบันเด็กและเยาวชนหลงติดอยู่กับค่านิยมทางวัตถุ และทิ้งหลักธรรมคำสั่งสอน ขาดกำลังใจในการดำเนินชีวิต ไม่มีหลักยึดเหนี่ยวทางใจ

4. การคบเพื่อน เป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับเด็กและเยาวชน ถ้าคบเพื่อนไม่ดีก็อาจชักจูงให้เสื่อมเสีย เช่น การคบเพื่อนชั่วจึงทำให้เด็กดี ๆ ประพฤติผิดกฎหมายบ้านเมืองได้ เบรียร์ และฟิลเลียวิน (Broar and Pilliavin อ้างถึงใน สุขชา จันทรเอม, 2520, น. 27) ว่าเด็กดีมีอนาคตที่แจ่มใสมักไม่ต้องการคบค้าสมาคมกับเด็กที่เลว เพราะกลัวจะหาเรื่องมาใส่ตัว ส่วนเด็กที่เกเรหรือเลวมักไม่คบเพื่อนที่ดี แสวงหาเพื่อนที่เลวเช่นกันเข้าร่วมสมาคมด้วยกัน

5. การเสพสารเสพติดให้โทษ เมื่อสารเสพติดเข้าไปสู่ร่างกาย ไม่ว่ากิน ฉีด สูบ หรือดม แล้วทำให้เกิดผลต่ออารมณ์และความประพฤติของผู้ใช้ย่อมจะก่อให้เกิดอันตราย ซึ่งสารไปทำลายทั้งร่างกายและจิตใจให้เสื่อมลง และเป็นเหตุให้กระทำผิดอื่น ๆ

6. สาเหตุอื่น ๆ เช่น ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม สถานะเรณีย์ หนังสือ และสื่อต่าง ๆ และภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

ซัทเธอร์แลนด์ และ เครซี่ (Sutherland and Cresse อ้างถึงใน สุขชา จันทรเอม, 2533, น. 20) ได้เสนอว่า ครอบครัวยังเป็นบ่อเกิดของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยผ่านกระบวนการดังนี้

1. ครอบครัวยังมีตัวอย่างที่ไม่ดี คือ ทำให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งเหล่านั้นโดยตรง และโดยอ้อม ก่อให้เกิดทัศนคติ ค่านิยม หรือเลียนแบบความประพฤติที่ไม่ดี เช่น ความประพฤติผิดศีลธรรม การติดยาเสพติด คำขาส่งเสพติด การเล่นพนัน เป็นต้น

2. สังคมครอบครัวยังเป็นที่ยู่อาศัย เป็นเครื่องกำหนดอัตราการกระทำผิดของเด็ก เช่น เด็กที่อยู่ในถิ่นอันธพาลเกเร มีกิจกรรมไปในทางที่ผิดกฎหมาย มีโอกาสคบเพื่อเสเพล มีอัตราการกระทำผิดสูง

3. สังคมครอบครัวยังเป็นสิ่งที่กำหนดเกียรติภูมิของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งเป็นการค่อย ๆ เรียนรู้บุคคลที่ตนเลื่อมใสศรัทธา นิยมชมชอบใคร เช่น ผู้ที่ตนชอบประพฤติละเมิดกฎหมายก็มีโอกาสกระทำผิดละเมิดกฎหมายเช่นกัน

4. ครอบครัวยังไม่ราบรื่น ไม่เป็นสุข ไม่น่าอยู่ เป็นสาเหตุให้เด็กหรือเยาวชนออกไปหาสิ่งที่ชดเชย ทดแทนภายนอกบ้านกับเพื่อนเสเพล อันธพาลมักมีโน้มน้าวให้กระทำผิด และ สุขชา จันทรเอม (2520, น. 170) ได้กล่าวว่า “บ้านแตก” เกิดจากบิดามารดาไม่ปรองดองกัน ทะเลาะกันบ่อย ๆ

หรือ หย่าร้างกัน มารดามีสามีใหม่ หรือบิดามีภรรยาใหม่ ขาดความอุปการะบุตรเท่าที่ควร เด็ก และเยาวชนเกิดยุ่งยากจิตใจหันไปหาทางชดเชยด้วยการมีพฤติกรรมที่ประชดสังคม

5. ครอบครัวเพิกเฉยหรือไม่สามารถอบรมสั่งสอนให้เด็กเคารพต่อกฎหมาย หรือมีการปกป้องเด็กมากเกินไป หรือเอาใจมาก ทำให้เด็กได้ใจ ทำให้ตามใจตนเองและไม่คุ้นเคยกับกฎเกณฑ์ทางสังคม เป็นเหตุให้เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวก่อการกระทำความผิดได้

บุญเพราะ แสงเทียน (2541, น. 6) สาเหตุที่เกิดจากสถานการณ์ของบ้านเมือง คือ ตัวอย่างที่ไม่ดีในสังคม การทุจริตคอร์รัปชัน การขัดแย้งกันด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติไม่เป็นธรรม และผลจากความตกต่ำด้านเศรษฐกิจค่าครองชีพก็เป็นสาเหตุ ให้ก่ออาชญากรรมขึ้นได้

อัณณพ ชูบำรุง (2527, น. 99) ได้กล่าวถึงทฤษฎีของ Sutherland ว่า คนกระทำความผิด เพราะเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมจากผู้ที่สนิทสนมคุ้นเคยกันเป็นเวลานาน จนผู้ที่เรียนรู้มองเห็น สิ่งที่ผิดกฎหมายเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย จึงให้มีการเรียนรู้เรื่องเทคนิค แรงจูงใจ ตัณหา และวิธีการหาเหตุผลเข้าข้างตนเองและมีทัศนคติที่ผิด ๆ

สรุปสาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนจากการศึกษางานต่าง ๆ ที่กล่าวมามีดังนี้

1. ด้านสภาพครอบครัว

1.1 การแตกแยกหรือการหย่าร้างของบิดามารดา

1.2 บิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่เอาใจใส่บุตรหลานหรือเด็กในอุปการะ เด็กและเยาวชนขาดความอบอุ่น ขาดผู้ให้คำปรึกษา

1.3 บิดามารดารักและตามใจมากเกินไป ขาดเหตุผลแนะนำให้บุตรปฏิบัติตาม

1.4 บิดามารดาหรือผู้ปกครองขาดความรับผิดชอบ ไม่เป็นตัวอย่างที่ดี ติดอบายมุขต่าง ๆ เช่น การพนัน ดื่มสุรา คำสารเสพติด เด็กและเยาวชนถือเอาเป็นแบบอย่างปฏิบัติ

1.5 บิดามารดาหรือผู้ปกครองขาดความรู้ทางจิตวิทยา เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เช่น แสดงความรักในบุตรเท่าเทียมกัน ลงโทษปราศจากเหตุผล

2. ด้านโรงเรียน/สถาบันการศึกษา

2.1 โรงเรียนไม่กวดขันเรื่องวินัย หรือความเคร่งครัดในระเบียบวินัย

2.2 โรงเรียนไม่มีการทำกิจกรรมกับบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็ก

2.3 ครูอาจารย์อบรมสั่งสอนด้านศีลธรรม วัฒนธรรม และกฎระเบียบไม่บรรลุผล

2.4 ครูอาจารย์ไม่ติดตามกรณีเด็กที่น่าสงสัยในพฤติกรรมเบี่ยงเบนและขาดการประสานงานกับผู้ปกครองเด็ก

3. ด้านสิ่งแวดล้อม

3.1 เพื่อน สำหรับเด็กแล้วเพื่อนเป็นสิ่งจำเป็นขาดไม่ได้ อาศัยเพื่อน ได้รับความทุกข์ใจกับเพื่อน ฉะนั้น เด็กคบเพื่อนไม่ดีก็ชักพากันทำในสิ่งไม่ดี รวมตัวเป็นกลุ่ม แก๊ง เป็นต้น

3.2 ที่บ้าน ที่พักอาศัย หรือสถานศึกษา อยู่ใกล้กับแหล่งอบายมุขต่าง ๆ เช่น แหล่งการพนัน บาร์ ไนต์คลับ เป็นต้น ผลักดันให้เด็กอยากทดลองหรือปฏิบัติตาม

3.3 สื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ เอกสาร นิตยสาร หนังสือลามกอนาจาร ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ยั่วยุเด็กและเยาวชนเลียนแบบ เช่น ภาพยนตร์ อาชญากรรมบู๊ล้างผลาญ ทะเลาะวิวาท เป็นต้น

3.4 ตัวอย่างคนใกล้ชิด เช่น บิดามารดาประพฤติตนเป็นแบบอย่างไม่ดี เช่น เล่นการพนันมั่วสุมอบายมุขต่าง ๆ

3.5 วัฒนธรรม เด็กและเยาวชนนิยมเลียนแบบวัฒนธรรมต่างชาติ นิยมวัตถุหรือสังคมแบบชาติอื่น เช่น การแต่งตัว แฟชั่น ค่านิยมฟุ้งเฟ้อ เป็นต้น

4. ด้านตัวเด็กและเยาวชนเอง

4.1 เด็กวัยรุ่น มีความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลองในสิ่งที่ไม่ควร

4.2 เด็กและเยาวชนมีความวิตกกังวล ว่าเหว่ ซึ่งสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจ ด้านร่างกาย จึงหันคำปรึกษาจากกลุ่มเพื่อน

4.3 เด็กและเยาวชนต้องการความอบอุ่น ความรักจากมารดาบิดาหรือผู้ปกครอง หากไม่ได้ก็จะเป็นการผิดหวังที่ร้ายแรง กระทบต่อสภาพจิตใจ

5. ด้านสภาพเศรษฐกิจ

5.1 บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีฐานะยากจน ทำให้เด็กและเยาวชนขาดโอกาสด้านการศึกษา ต้องออกงานทำเองก่อนวัยสมควร ขาดคนควบคุมพฤติกรรม ย่อมเป็นเหตุให้เกิดการมั่วสุม เล่นการพนัน ดื่มสุรา ยาเสพติด เป็นต้น

5.2 เด็กและเยาวชนว่างงานจึงทำงานที่ผิดกฎหมายหรือฝ่าฝืนกฎระเบียบ

5.3 ฐานะทางครอบครัวเด็กและเยาวชนดีแต่ขาดการใกล้ชิดในการอบรม โดยให้ได้แต่เงิน เด็กก็จะใช้เงินในทางที่ผิด เช่น ซื้อสิ่งของที่ฟุ่มเฟือย ซื้อสิ่งที่ไม่จำเป็น เป็นต้น

แนวคิดการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

ความหมายของการฝึกอบรม

การฝึกอบรม หมายถึง การได้มาของทักษะ กฎเกณฑ์ แนวคิด หรือทัศนคติอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีผลต่อการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นในสภาพแวดล้อมหนึ่ง (Irwin L. Goldstair, 1986)

การฝึกอบรม หมายถึง การพัฒนาทัศนคติ ความรู้ แบบพฤติกรรมความชำนาญงานที่เป็นระบบ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องการสำหรับบุคคล เพื่อที่จะปฏิบัติงานของบุคคลนั้นในปัจจุบันให้เหมาะสมอย่างเพียงพอ

การฝึกอบรม หมายถึง กรรมวิธีที่เพิ่มพูนสมรรถภาพของบุคคลในการทำงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยการพัฒนานิสัยแห่งความคิด การกระทำให้ชำนาญ เกิดความรู้ และทำที่ต่อสถานการณ์ต่าง ๆ

การฝึกอบรม หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้เฉพาะอย่างของบุคคลเพื่อพัฒนาปรับปรุงและเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ ทักษะหรือความชำนาญการ (skill) และทัศนคติ (Attitude) อันเหมาะสมจนสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมและทัศนคติ เพื่อความเจริญก้าวหน้าในการเรียนและหน้าที่การงาน (เครือวัลย์ ล้อมภิชาติ, 2531, น. 1)

อาชญญา รัตนอุบล (2540, น. 8) การฝึกอบรม หมายถึง การฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในสถานพินิจ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความเข้าใจ ความสามารถ ทักษะความชำนาญ และทัศนคติ ด้วยใช้วิธีการอบรมในสถานฝึกอบรมโดยการพิจารณาของกระบวนการยุติธรรม คาดหวังว่า ผู้ที่เข้ารับการฝึกและอบรมจะสามารถนำความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ที่ได้รับจากการพัฒนาไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพในการงานและหน้าที่ของตน สามารถแก้ไขปัญหาและเปลี่ยนพฤติกรรมที่หลงผิด พัฒนาตนเองให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ดียิ่งขึ้นสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน

สำหรับความหมาย “การฝึกอบรม” พอสรุปได้ดังนี้ หมายถึงกระบวนการที่เป็นระบบ จะช่วยให้เกิดความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและทัศนคติของบุคคลในทางที่ดี เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลดีทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตตามเป้าหมาย (Goal)

ระบบการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 ได้บัญญัติให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนควบคุมตัวเด็กและเยาวชนตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจึงถูกกำหนดขึ้นเป็นสถานที่ที่รับเด็กและเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลว่ากระทำความผิดและสมควรถูกควบคุมตัวไว้เพื่อให้การฝึกอบรมโดยมีระยะเวลาในการฝึกอบรมแตกต่างกันออกไปตามที่ศาลกำหนด

ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2545 ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก) ดำเนินการด้านควบคุมดูแล บำบัด แก้ไข พื้นฟู ป้องกัน พัฒนาพฤตินิสัยและสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เข้ารับการฝึกอบรม

(ข) ดำเนินการด้านกิจกรรมชุมชนและประสานความร่วมมือเพื่อพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็ก

(ค) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ดังนั้นเพื่อให้การควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และสอดคล้องกับนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนรวมทั้งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กหรือข้อกำหนดอื่น ๆ ขององค์การสหประชาชาติที่ให้คำรับรองไว้ ศูนย์ฝึกและอบรมจึงควรมีจุดมุ่งหมายหรือหลักการโดยทั่วไปดังนี้

1. เพื่อควบคุมตัวและให้การฝึกอบรมเป็นไปตามคำสั่งของศาลหรือตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

2. เพื่อให้เกิดเท่าเทียมกันในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนจะต้องเป็นคำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และหลักสิทธิมนุษยชน

3. เพื่อให้การศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ การบำบัด แก้ไข พื้นฟู กำหนดแนวทางในการบำบัด แก้ไข พื้นฟู ตามสภาพปัญหาและความจำเป็น ตลอดจนการสงเคราะห์ตามความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้สำนึกตนและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมและดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข

4. เพื่อให้การบริหารจัดการภายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ (Child Welfare Centre) รวมทั้งบุคลากรทุกคนต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กและเยาวชน และการปกป้องคุ้มครอง

5. เพื่อให้การบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูและพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีทักษะในการดำรงชีวิต มีจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับครอบครัวและผู้อื่นได้อย่างปกติสุข

6. เพื่อให้การศึกษาด้านวิชาสามัญ วิชาชีพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพและใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจึงมีภารกิจในการควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนที่ศาลสั่งให้ฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมในเรื่องความเป็นอยู่ (การกินอยู่หลับนอน) ตลอดจนการเสริมสร้างพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยจัดอบรมให้ความรู้ ทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ ตลอดจนการอบรมนิสัยกล่อมเกลาจิตใจให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ให้การรักษาพยาบาลยามเจ็บป่วย การจัดนันทนาการเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต ตลอดจนการดำเนินการสงเคราะห์ภายหลังปล่อยตัว ดังนั้น การดำเนินงานโดยทั่วไปของสถานฝึกและอบรมจึงเป็นรูปแบบของบ้านผสมโรงเรียน โดยในศูนย์ฝึกและอบรมจะมีพ่อบ้านแม่บ้านทำหน้าที่คอยให้การดูแลเอาใจใส่ให้เด็กได้รับความอบอุ่น มีนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และพยาบาลซึ่งร่วมกันทำหน้าที่ในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชน นอกจากนี้ ยังมีครูผู้สอนซึ่งทำหน้าที่สอนวิชาสามัญ วิชาชีพ และการส่งเสริมสุขภาพพลานามัยและจริยธรรมให้แก่เด็ก

ในประเทศไทยมีศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคทั้งหมดจำนวน 17 แห่ง แบ่งออกได้ดังนี้

ส่วนกลาง จำนวน 8 แห่ง ได้แก่

1. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านกรูณา (สำหรับเด็ก/เยาวชนชาย)
2. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านมุกิตา (สำหรับเด็ก/เยาวชนชาย)
3. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านอุเบกขา (สำหรับเด็ก/เยาวชนชาย)
4. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านปราณี (สำหรับเด็ก/เยาวชนหญิง)
5. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ สิรินคร (สำหรับเด็ก/เยาวชนชาย) *
6. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านกาญจนาภิเษก (สำหรับเด็ก/เยาวชนชาย) *
7. ศูนย์ชุมชนบำบัดฯ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา* (สำหรับเด็ก/เยาวชนชาย)
8. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านกรูณา 2 (สำหรับเด็ก/เยาวชนชาย) *

ส่วนภูมิภาค จำนวน 9 แห่ง ได้แก่

9. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ เชียงใหม่
10. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ นครสวรรค์
11. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ ขอนแก่น
12. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ อุบลราชธานี
13. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ นครราชสีมา
14. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ ระยอง
15. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ ราชบุรี
16. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ สุราษฎร์ธานี
17. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ สงขลา

ศูนย์ฝึกและอบรมฯ ที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากศูนย์ฝึกและอบรมฯ ทั่วไปจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ ศูนย์ฝึกและอบรมฯ สิรินคร ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านกาญจนาภิเษก ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านกรุณา 2, ศูนย์ชุมชนบำบัดจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

โครงสร้างของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน (ประเทศไทย)

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการให้การฝึกอบรมเด็กและเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้รับตัวไว้ฝึกอบรมภายใต้การควบคุม อภิบาลดูแล ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ด้วยการจัดการศึกษาและยกระดับพัฒนาวิชาสามัญ วิชาชีพ เสริมสร้างจริยธรรม ศีลธรรม วัฒนธรรมของชาติและท้องถิ่น รักษาพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพอนามัย บำบัด แก้ไข พื้นฟูสมรรถภาพเด็กและเยาวชนกระทำความผิดและที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้การสงเคราะห์และติดตาม ตลอดจนดำเนินการด้านกิจกรรมชุมชนและประสานความร่วมมือหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานเพื่อการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน โดยใช้กระบวนการศึกษา วิเคราะห์ การจำแนกและวางแผนการบำบัดให้เหมาะสมกับสภาพความจำเป็นและความสามารถของเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล เพื่อเตรียมการกลับคืนสู่สังคม

การแบ่งงานภายในศูนย์ฝึกและอบรมมีดังนี้

1. ฝ่ายบริหารงานทั่วไป มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานบริหารทั่วไป ได้แก่ งานสารบัญ งานธุรการ การรับตัวและจัดทำสมุดประวัติและทะเบียนเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ตรวจสอบอายุัดและรายงานยอดเด็กและเยาวชน งานการเงิน บัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง การจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปี งานพัสดุครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ ยานพาหนะ การจัดประชุม

ประชาสัมพันธ์ งานอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อราชการและเยี่ยมชมกิจการ การบริหารงานบุคคลเบื้องต้น การรวบรวมและรายงานสถิติข้อมูลต่าง ๆ ประสานงานทั่วไป และจัดเก็บรักษาส่งคืนเอกสารหรือทรัพย์สินและเงินฝากของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัว ดำเนินการเกี่ยวกับคณะกรรมการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

2. กลุ่มงานประสานกิจการชุมชน มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำโครงการและแผน การประสานแผนตามโครงการข้อตกลงความร่วมมือในงานการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็ก ดำเนินการเกี่ยวกับการประสานชุมชน ขยายและแสวงหาเครือข่ายความร่วมมือด้านทรัพยากรและความรู้ทางวิชาการในการบำบัด แก่ไข พิ้นฟูเด็กและเยาวชน สนับสนุนให้คำปรึกษาแนะนำด้านเด็กและเยาวชน ครอบครัว รวมทั้งเผยแพร่ข้อมูลแก่ประชาชนทั่วไป หน่วยงานความร่วมมือและองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ปฏิบัติงานเชิงสหวิชาชีพด้านกิจกรรมชุมชน และประสานเครือข่ายเพื่อการบำบัด แก่ไข พิ้นฟูและสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดที่มีปัญหารุนแรง และที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ตลอดจนประเมิน ติดตามและรายงานผล ประสานความร่วมมือกับชุมชนเพื่อสร้างความพร้อมในการรองรับเด็กและเยาวชนกลับสู่สังคม ร่วมสร้างชุมชนเข้มแข็งกับชุมชนเพื่อส่งเสริมป้องกันและพัฒนาเด็กและเยาวชนมิให้กระทำผิด และปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

3. กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการอภิบาลและให้คำปรึกษาแนะนำในการดำเนินชีวิตประจำวันของเด็กและเยาวชน ศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมเด็กและเยาวชนเพื่อประกอบการจำแนกและติดตามประเมินผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างต่อเนื่องพร้อมทั้งจัดทำรายงานผล ปฏิบัติงานเชิงสหวิชาชีพในการกำหนดแผนการบำบัด แก่ไข พิ้นฟูเป็นรายบุคคลและดำเนินการตามแผน ควบคุมดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน ส่งเสริมและปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัย ปลูกฝังศีลธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมอันดีงาม รวมทั้งการรักษาห่วงแหนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เคารพยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และระบบประชาธิปไตย จัดการศึกษาด้านวิชาสามัญและวิชาชีพ และจัดทำแผนการสอน พัฒนาการเรียนการสอนและนวัตกรรมทางการศึกษา รวมทั้งการวัดและประเมินผล จัดทำโครงการและกิจกรรมเสริมหลักสูตรรวมทั้งจัดกิจกรรมนันทนาการ จัดทำแผนรักษาความปลอดภัยและเฝ้าระวัง ศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมเด็กและเยาวชน เพื่อพัฒนาและชักชวนแผนการรักษาความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง ติดตามประสานงานเกี่ยวกับการศึกษากับหน่วยงานภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องและปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

4. กลุ่มงานบำบัด แก่ไข พิ้นฟู มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเชิงสหวิชาชีพในการจำแนก การกำหนดแผนการบำบัด แก่ไข พิ้นฟู ติดตาม ประเมินและสรุปรายงานผลเพื่อปรับแผนให้เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนแต่ละราย ดำเนินการบำบัด แก่ไข พิ้นฟูเด็กและ

เยาวชนตลอดจนครอบครัวเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติ พฤติกรรมและพัฒนาทักษะชีวิต ให้การรักษาพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพ โภชนาการ การดูแลอนามัยและสิ่งแวดล้อมในสถานควบคุม ดำเนินการเกี่ยวกับสวัสดิการและให้การสงเคราะห์แก่เด็กและเยาวชน ดำเนินการเกี่ยวกับการขอลปล่อยตัวเด็กและเยาวชน ได้แก่ขอลปล่อยก่อนกำหนด ขอลปล่อยขั้นต่ำ ขอลปล่อยปกติ กรณีพิเศษ ลดและขยายระยะเวลาฝึกอบรม การขออนุญาตออกนอกสถานที่ควบคุม การลาเยี่ยมบ้าน การขอย้ายสถานควบคุม ฯลฯ ดำเนินการเตรียมความพร้อมก่อนกลับคืนสู่สังคม ประสานงานกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร ในการดำเนินการตามแผนบำบัดและป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ และปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

5. ลูกจ้างประจำ ประกอบไปด้วย พนักงานพินิจ คนครัว พนักงานขับรถยนต์ และนักการภารโรง

5.1 พนักงานพินิจ ตามบัญชีรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งและอัตราค่าจ้างของลูกจ้างประจำหมวดฝีมือพิเศษ ระดับต้น ได้กำหนดให้พนักงานพินิจมีหน้าที่ดังนี้ คือ ดูแลความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชนรวมทั้งให้คำแนะนำการปฏิบัติงานการปลูกฝังระเบียบวินัยและการดูแลรักษาระเบียบวินัย ช่วยแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและพัฒนาพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ปฏิบัติหน้าที่รักษาการณ์เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนหลบหนี การรักษาความปลอดภัย และความสงบเรียบร้อยภายในศูนย์ฝึกและอบรมฯ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

5.2 คนครัว มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดทำรายการอาหารประจำวันของเด็กและเยาวชน ประกอบและจัดเตรียมอาหารตามรายการที่กำหนด จัดแบ่งอาหาร ควบคุมดูแลและปฏิบัติงานด้านการทำความสะอาดและรักษาความปลอดภัย เครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาหาร รวมทั้งดูแลเกี่ยวกับความปลอดภัยและความสะอาดในโรงครัวและโรงอาหาร จัดทำรายงานการปฏิบัติงานของเด็กและเยาวชนที่ถูกมอบหมายให้มาช่วยในการปฏิบัติงาน และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

5.3 พนักงานขับรถยนต์ มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการขับรถยนต์ไปตามสถานที่ต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย ดูแลรักษาความปลอดภัยและบำรุงรักษารถยนต์ให้มีสภาพพร้อมที่จะใช้งาน และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

5.4 นักการภารโรง มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการดูแลรักษา ทำความสะอาด อาคารอำนวยการและบริเวณโดยรอบอาคาร และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

โปรแกรมการฝึกอบรม

ในศูนย์ฝึกและอบรมฯ ทัวไปของประเทศไทยรับเด็กและเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาให้เข้ารับการฝึกอบรมโดยที่คำสั่งเรื่องระยะเวลาในการฝึกอบรมของเด็กและเยาวชนแต่ละรายจะไม่เท่ากัน คือมีตั้งแต่ 1 เดือน ไปจนกระทั่งถึง 2 ปี หรือถึง 24 ปีบริบูรณ์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าช่วงระยะเวลาการฝึกอบรมของเด็กและเยาวชนจะแตกต่างกัน ดังนั้นศูนย์ฝึกและอบรมฯ จึงจำเป็นต้องจัดให้มีระบบการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับระยะเวลาที่หลากหลายในการฝึกอบรมของเด็กและเยาวชนตามคำสั่งศาล รวมทั้งการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนแต่ละรายให้มีความชัดเจน โดยสามารถแบ่งโปรแกรมการฝึกอบรมออกเป็น 3 โปรแกรมใหญ่ ๆ ได้ดังนี้คือ

1. โปรแกรมการฝึกอบรมระยะสั้น (Short term training) มีระยะเวลาการฝึกอบรมตั้งแต่ 1-6 เดือน
2. โปรแกรมการฝึกอบรมระยะกลาง (Middle term training) มีระยะเวลาการฝึกอบรมตั้งแต่ 6 เดือน-1 ปี 6 เดือนหรือ 18 เดือน
3. โปรแกรมการฝึกอบรมระยะยาว (Long term training) มีระยะเวลาการฝึกอบรมตั้งแต่ 1 ปี 6 เดือน หรือ 18 เดือน-2 ปี หรือ 24 เดือน หรือมากกว่า

การจัดโปรแกรมลักษณะเช่นนี้ก็เพื่อจัดให้เหมาะสมกับกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้รับคำสั่งเรื่องระยะเวลาการฝึกอบรมที่แตกต่างกัน และเพื่อความชัดเจนในการจัดกิจกรรมการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูที่มีความเหมาะสมกับระยะเวลาและเงื่อนไขของเด็กและเยาวชนแต่ละรายที่ได้จากผลการจำแนกประเภท

ขั้นตอนตามโปรแกรมการฝึกอบรม

ในการจัดแบ่งขั้นตอนตามโปรแกรมการฝึกอบรมออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ ขั้นการปฐมนิเทศ (Orientation Stage) ขั้นการฝึกอบรม (Intermediate Stage) และขั้นเตรียมการก่อนปล่อย (Pre-release Stage) ก็เพื่อประโยชน์ใน 2 ด้านคือ ด้านการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูซึ่งสามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่เด็กและเยาวชนได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น และด้านการบริหารจัดการในเรื่องความเสี่ยงในการควบคุมดูแล โดยทั้ง 2 ส่วนนี้จะต้องสอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

การจัดระบบการฝึกอบรมและการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูเป็นระบบที่ควรจัดแบ่งเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมออกเป็น 3 ขั้น ตามระดับความเสี่ยง ดังนี้

1. ระดับความเลื่องสูง เรียกว่า ขั้นการปฐมนิเทศ (Orientation Stage)
2. ระดับความเลื่องปานกลาง เรียกว่า ขั้นการฝึกอบรม (Intermediate Stage)
3. ระดับความเลื่องต่ำ เรียกว่า ขั้นเตรียมการก่อนปล่อย (Pre-release Stage)

การจัดระบบแบบนี้เพื่อที่จะแสดงให้เห็นถึงการลดระดับความเลื่องเพื่อให้เกิดความเชื่อใจหรือไว้วางใจมากขึ้นโดยเฉพาะกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานซึ่งจะเกี่ยวเนื่องไปถึงการจัดระดับการควบคุมดูแลหรือการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน โดยการจัดกลุ่มเด็กและเยาวชนตามระดับความเลื่องหรือตามกลุ่มที่ได้จัดตามขั้น และจะเป็นการแบ่งวิธีการบำบัด แก่ไข ฟันฟูและป้องกันการสับสนในการจัดกิจกรรมให้แก่เด็กและเยาวชนในแต่ละขั้นตอน

1. ขั้นการปฐมนิเทศ (Orientation Stage) เด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมใหม่จะถูกจัดให้อยู่ในระดับความเลื่องสูงเพราะว่ายังไม่ได้รับการปรับตัวหรือแสดงถึงความสนใจในโปรแกรมการฝึกอบรมของศูนย์ฝึกและอบรม ซึ่งเป็นหน้าที่ของศูนย์ฝึกและอบรมที่จะต้องทำการกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนมีความสนใจที่จะฝึกอบรม ถึงแม้ว่าเด็กและเยาวชนยังไม่ได้เรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์กับเด็กและเยาวชนอื่น ๆ ในศูนย์ฝึกและอบรม แต่ก็อาจจะมีโอกาสได้รับความดีดร้อนจากเด็กและเยาวชนอื่น ๆ ดังนั้นเด็กและเยาวชนที่อยู่ในขั้นนี้จะต้องจัดให้อยู่เป็นกลุ่มเล็ก ๆ ภายใต้การดูแลของเจ้าหน้าที่อย่างใกล้ชิดและการปฏิบัติต่อกันระหว่างเด็กและเยาวชนควรจะได้รับ การดูแลอย่างเข้มงวด

2. ขั้นการฝึกอบรม (Intermediate Stage) ภายหลังจากที่เด็กและเยาวชนมีความสนใจในโปรแกรมการฝึกอบรมและมีการพัฒนาการเรียนรู้ที่จะดำเนินชีวิตในศูนย์ฝึกและอบรมแล้ว เด็กและเยาวชนก็จะได้เลื่อนขั้นมาอยู่ในขั้นนี้ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กและเยาวชนด้วยกันในขั้นนี้ จะได้รับอนุญาตให้อยู่ในระดับปกติคือไม่เข้มงวดเท่ากับขั้นการปฐมนิเทศ โดยในขั้นการฝึกอบรมนี้มีเป้าหมายเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้พยายามปรับปรุงตนเองและได้แสดงบทบาทตามที่คาดหวังไว้ว่าจะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ตามแผนการบำบัด แก่ไขเป็นรายบุคคล

3. ขั้นเตรียมการก่อนปล่อย (Pre-release Stage) เมื่อระดับความเลื่องของเด็กและเยาวชนลดลงจนเชื่อใจได้ว่าเด็กและเยาวชนสามารถสร้างความสัมพันธ์ได้อย่างอิสระมากขึ้นแล้ว เด็กและเยาวชนก็จะถูกเลื่อนขั้นมาอยู่ในขั้นขั้นเตรียมการก่อนปล่อย ในขั้นนี้เด็กและเยาวชนจะได้รับการสร้างหรือสนับสนุนให้ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนอื่น ๆ ในการบำบัด แก่ไข ฟันฟูโดยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ปัญหาส่วนตัวและเข้าร่วมในการแก้ไขปัญหาโดยการให้คำแนะนำแก่เด็กและเยาวชนอื่น ๆ ตามกลุ่มบำบัดที่จัดให้ เจ้าหน้าที่จะมีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมดูแลสถานการณ์และเสริมสร้างความสัมพันธ์ในทางบวกให้เกิดขึ้นในระหว่างกลุ่มเด็กและเยาวชน

ถ้าเด็กและเยาวชนไม่สามารถผ่านมาถึงขั้นเตรียมการก่อนปล่อย (Pre-release Stage) จะไม่ได้รับการพิจารณาให้ปล่อยก่อนกำหนด จะเห็นได้ว่าการกำหนดขั้นตอนการฝึกอบรมดังกล่าวจะเป็นตัวที่ช่วยกระตุ้นสร้างแรงจูงใจให้เด็กและเยาวชนพยายามปรับปรุงตนเองในระหว่างเข้ารับการฝึกอบรมและการปรับตัวให้เข้ากับสังคมภายนอก นอกจากจะเป็นสิ่งที่สร้างความปลอดภัยให้เกิดขึ้นแล้วยังช่วยให้การบำบัด แก่ไข พ้นฟูเด็กและเยาวชนมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

กิจกรรมหลักที่จัดขึ้นในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจะต้องจัดให้มีกิจกรรมหลักสำหรับการบำบัด แก่ไข และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับระบบการดำเนินชีวิตภายนอกตามวัยและวุฒิภาวะของพวกเขาเพื่อช่วยให้เด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมไม่ขาดโอกาสในด้านต่าง ๆ เช่นเดียวกับเมื่อเด็กและเยาวชนเหล่านี้ได้ใช้ชีวิตอยู่ภายนอกสถานควบคุม กิจกรรมหลักที่จัดขึ้นภายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจัดแบ่งได้ดังนี้

1. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่เด็กและเยาวชน ได้แก่ การจัดให้มีกระบวนการรับตัว การจัดอาหารและสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตประจำวันตามมาตรฐานที่กำหนด การจัดหอพัก การจัดสถานที่และวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ การจัดครูที่ปรึกษา การรักษายาบาลเมื่อเจ็บป่วย การติดต่อผู้ปกครองและการเยี่ยม การจัดบริการทางด้านสังคมสงเคราะห์ และการปล่อยตัว

2. การจำแนกประเภท (ซ้ำ) เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมของเด็กและเยาวชนเพื่อที่จะนำมาศึกษาวิเคราะห์และวางแผนการบำบัด แก่ไข พ้นฟูเป็นรายบุคคลรวมทั้งกำหนดแนวทางบำบัด แก่ไขโดยคำนึงถึง การศึกษา การฝึกวิชาชีพ ความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน และกิจกรรมอื่น ๆ ที่จะช่วยให้เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม

3. การจัดการศึกษาด้านวิชาสามัญและการฝึกวิชาชีพ การเรียนวิชาสามัญมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไม่ต้องออกจากระบบโรงเรียน และเป็นการให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนที่เสียโอกาสจากการกระทำความผิดได้ศึกษาเล่าเรียนต่อและจะได้ประกอบอาชีพที่ดี ส่วนการฝึกอาชีพมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้เห็นถึงความสำคัญในการใช้แรงงานและงานด้านอุตสาหกรรม การฝึกวิชาชีพเพื่อการปรับทัศนคติ ศักยภาพ มีทักษะและสามารถเข้าสู่สังคมอุตสาหกรรมได้ และมีมาตรฐานด้านงานอาชีพเช่นเดียวกับสังคมภายนอก การศึกษาวิชาสามัญที่จัดให้มีขึ้นในศูนย์ฝึกและอบรมจะใช้หลักสูตรการเรียนการสอนของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีทั้งแบบชั้นเรียนและแบบทางไกลพบกลุ่มสัปดาห์ละ 1 ครั้งและศึกษาด้วยตนเอง ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนด้านการฝึกวิชาชีพ หลักสูตรระยะสั้นจะใช้หลักสูตรที่มีจำนวนชั่วโมงตั้งแต่ 10-480 ชั่วโมง หลักสูตรระยะกลางตั้งแต่ 480-640 ชั่วโมง และหลักสูตรระยะยาวตั้งแต่ 640-1600 ชั่วโมง โดยจะใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเป็นหลัก

4. การบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูและการแนะแนวการดำเนินชีวิต เป็นการแก้ไขความประพฤติที่เสียหายของเด็กและเยาวชนและเสริมสร้างศักยภาพเพื่อให้สามารถปฏิบัติตนในทางสร้างสรรค์และปฏิบัติตามกฎหมายภายหลังจากที่ได้รับการปล่อยตัวไปแล้ว การจัดกิจกรรมบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูจะต้องจัดให้ตามความจำเป็นของเด็กและเยาวชนแต่ละราย และจัดให้มีการแนะนำด้านการดำเนินชีวิตซึ่งเป็นการฝึกอบรมด้านสังคม โดยจัดให้มีการฝึกอบรมวินัยในการดำเนินชีวิตในสังคมสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซึ่งมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือยังไม่เท่าทันสังคม ซึ่งจะช่วยให้เด็กและเยาวชนปรับปรุงวิธีการคิดและทัศนคติที่มีต่อการดำเนินชีวิตได้ดีขึ้น

5. การส่งเสริมสุขภาพพลานามัย เป็นการให้ความรู้และส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีสุขภาพแข็งแรงขณะที่เข้ารับการฝึกอบรม โดยจัดให้มีการตรวจสุขภาพกายและจิต การให้ความรู้เกี่ยวกับสุขศึกษา การดูแลสุขภาพพลานามัยเบื้องต้น การป้องกันโรคติดต่อ การเสริมสร้างพลานามัยให้กับเด็กและเยาวชนจะปฏิบัติทุกวัน โดยจัดให้มีการออกกำลังกายทุกวัน การส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเล่นกีฬาต่าง ๆ ซึ่งเป็นการสร้างความสามัคคี การเรียนรู้การใช้ชีวิตอย่างมีกติกา หรือมีข้อกำหนดโดยใช้กีฬาเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ระหว่างเด็กและเยาวชนด้วยกัน

6. การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การทำงานเป็นกลุ่ม เรียนรู้วิธีการช่วยเหลือประสานงานกับผู้อื่นและปลูกฝังการใช้ชีวิตแบบประชาธิปไตยและการอยู่ร่วมกัน การปรับทัศนคติและการค้นหาสุนทรียภาพเพื่อการพัฒนาด้านร่างกายและจิตใจของเด็กและเยาวชน รวมทั้งการพัฒนาความสามารถพิเศษ และการมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเด็กและเยาวชนรวมทั้งเจ้าหน้าที่ และเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ชุมชนภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้แก่เด็กและเยาวชน ลักษณะของกิจกรรมนอกหลักสูตร ได้แก่ กิจกรรมชมรม ด้านกีฬา ดนตรี ศิลปะ ลูกเสือ เนตรนารี เป็นต้น กิจกรรมการแข่งขันต่าง ๆ เช่น กีฬา การแข่งประกวดด้านการเขียนเรียงความ การแต่งคำกลอน การพูดปราศรัย การโต้วาที ฯลฯ รวมทั้งการเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การทัศนศึกษานอกสถานที่ ฯลฯ การอบรมด้านศาสนา จริยธรรมและศีลธรรม โดยการเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิจาก

ภายนอกมาให้การอบรมแนะนำเด็กและเยาวชนอย่างสม่ำเสมอ การให้บริการแก่ชุมชนหรือสังคม ภายนอก ฯลฯ

ระยะเวลาการฝึกอบรมตามโปรแกรมการฝึกอบรม

จากโปรแกรมการฝึกอบรมที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีโปรแกรมหลักอยู่ 3 โปรแกรม คือ โปรแกรมการฝึกอบรมระยะสั้น (Short-term training) โปรแกรมการฝึกอบรมระยะกลาง (Middle-term training) และโปรแกรมการฝึกอบรมระยะยาว (Long-term training) สามารถนำมากำหนดขั้นตอนตามโปรแกรมการฝึกอบรมได้ดังนี้

1. โปรแกรมการฝึกอบรมระยะสั้น (Short-term training) มีระยะเวลาการฝึกอบรม ตั้งแต่ 1 เดือน ถึง 6 เดือน โดยแบ่งเป็นขั้นปฐมนิเทศ (Orientation Stage) 1 เดือน ขั้นการฝึกอบรม Intermediate Stage) 2-4 เดือน และขั้นเตรียมการก่อนปล่อย (Pre-release Stage) 1 เดือน

2. โปรแกรมการฝึกอบรมระยะกลาง (Middle-term training) มีระยะเวลาการฝึกอบรม ตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 18 เดือนหรือ 1 ปี 6 เดือน โดยแบ่งเป็นขั้นปฐมนิเทศ (Orientation Stage) 1 เดือน ขั้นการฝึกอบรม (Intermediate Stage) 5-12 เดือน และขั้นเตรียมการก่อนปล่อย (Pre-release Stage) 3 เดือน

3. โปรแกรมการฝึกอบรมระยะยาว (Long-term training) มีระยะเวลาการฝึกอบรม ตั้งแต่ 18 เดือน ถึง 24 เดือนหรือ 2 ปี โดยแบ่งเป็นขั้นปฐมนิเทศ (Orientation Stage) 1 เดือน ขั้นการฝึกอบรม (Intermediate Stage) 13-16 เดือน และขั้นเตรียมการก่อนปล่อย (Pre-release Stage) 3 เดือน

ซึ่งในแต่ละแบบของการฝึกอบรมจะมีการจัดแบ่งออกเป็นต่าง ๆ 3 ขั้น คือ ขั้นปฐมนิเทศ (Orientation Stage) ขั้นฝึกอบรม (Intermediate Stage) และขั้นเตรียมการก่อนปล่อย (Pre-release Stage) โดยมีระยะเวลาของขั้นการปฐมนิเทศ (Orientation Stage) เท่ากัน คือ 1 เดือน หลังจากนั้นจะแตกต่างกันไปตามระยะเวลาการฝึกอบรมของเด็กและเยาวชนแต่ละคนที่จะสอดคล้องกับระยะเวลาการฝึกอบรมที่กำหนด

1. การฝึกอบรมแบบระยะสั้น (Short-term training) ระยะเวลาฝึกอบรม 1-6 เดือน

1.1 ขั้นการปฐมนิเทศ (Orientation Stage) หรือ กิจกรรม 1 เดือนแรก ระยะเวลา 120 ชั่วโมง

เด็กและเยาวชนทุกรายที่เข้ารับการฝึกอบรมตามคำสั่งศาลนับตั้งแต่ ระยะสั้น Short-term training ระยะกลาง Middle-term training และระยะยาว Long-term training จะ

ต้องเข้ารับกิจกรรมในขั้นการปฐมนิเทศ (Orientation Stage) เหมือนกัน โดยใช้เวลาโดยประมาณ 1 เดือน ซึ่งเป็นระยะที่เด็กและเยาวชนอยู่ในระหว่างการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของศูนย์ฝึกและอบรมและเรียนรู้ที่จะดำเนินชีวิตร่วมกับเด็กและเยาวชนอื่นและทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบต่าง ๆ และเป็นช่วงเวลาที่จะต้องดำเนินการจำแนกประเภทเพื่อวางแผนบำบัด แก้ไขเป็นรายบุคคล เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเข้ารับการฝึกอบรมต่อไป ในการจัดหลักสูตรสำหรับขั้นการปฐมนิเทศนี้จะใช้เวลาโดยประมาณ 1 เดือน (120 ชั่วโมง)

1.2 ขั้นฝึกอบรม (Intermediate Stage) หรือกิจกรรมหลัง 1 เดือนแรก ระยะเวลา 4 เดือน (480 ชั่วโมง) เด็กและเยาวชนจะได้รับการจัดให้เรียนวิชาสามัญหรือวิชาชีพตามผลการจำแนกประเภทที่ได้กำหนดไว้ การจัดกิจกรรมมีดังนี้

1.2.1 หลักสูตรวิชาสามัญ จัดการเรียนการสอนออกเป็น 2 ลักษณะ คือ เด็กและเยาวชนบางรายได้รับอนุญาตให้ประกันตัวออกไปเรียนแบบเข้าไปเย็นกลับ ส่วนที่เหลือหากยังเรียนไม่จบภาคบังคับจะได้รับการจัดให้เรียนวิชาสามัญ ตามหลักสูตรของกรมสามัญศึกษา และกรมการศึกษานอกโรงเรียน และถ้าได้รับการปล่อยตัวไปก่อนที่จะเรียนจบก็สามารถเทียบโอนไปศึกษาต่อภายนอกได้ ใน 1 สัปดาห์จะมีชั่วโมงเรียนวิชาสามัญ 20 ชั่วโมง หรือ 320 ชั่วโมงเมื่อครบกำหนด 4 เดือน

1.2.2 หลักสูตรวิชาชีพ ควรจัดหลักสูตรวิชาชีพ ให้มีจำนวนชั่วโมงเรียนระหว่าง 100-300 ชั่วโมงให้กับเด็กและเยาวชน ตัวอย่างหลักสูตรวิชาชีพแบบ 100 ชั่วโมง ได้แก่ การเดินสายไฟฟ้า การซ่อมรถมอเตอร์ไซด์ การเชื่อมไฟฟ้า เกษตรกรรม ฯลฯ และหลักสูตรวิชาชีพแบบ 300 ชั่วโมง ได้แก่ ช่างยนต์ ช่างซ่อมเครื่องทำความเย็น ช่างซ่อมเครื่องปรับอากาศ ช่างปูน ช่างสุขภัณฑ์ ฯลฯ ใน 1 สัปดาห์จะมีชั่วโมงเรียนวิชาชีพ 20 ชั่วโมง หรือ 320 ชั่วโมงเมื่อครบกำหนด 4 เดือน

1.2.3 กิจกรรมอื่น ๆ อีก 10 ชั่วโมง ได้แก่ กิจกรรมกลุ่มบำบัด/กิจกรรมแนะแนวการดำเนินชีวิต จำนวน 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์, พลศึกษา จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์, กิจกรรมนอกหลักสูตร ได้แก่ การอบรมโดยวิทยากรภายนอกในเรื่องต่าง ๆ การฝึกด้านระเบียบวินัย นันทนาการ ลูกเสือ หรือการจัดกิจกรรมอื่น ๆ จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ กิจกรรมชมรม ได้แก่ ศิลปะ กีฬา ดนตรี หมากรุก ห้องสมุด ฯลฯ จำนวน 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และพบที่ปรึกษาจำนวน 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

1.3 ขั้นเตรียมการก่อนปล่อย (Pre-release Stage) หรือกิจกรรม 1 เดือนก่อนครบกำหนดปล่อยตัว ระยะเวลา 1 เดือน (120 ชั่วโมง) ลักษณะของกิจกรรมในขั้นเตรียมการก่อนปล่อยนี้ยังคงใช้ตารางกิจกรรมเดิมจากขั้นการฝึกอบรม แต่กิจกรรมที่จัดให้เด็กและเยาวชนจะเน้น

เรื่องการฝึกให้มีทักษะเพิ่มมากขึ้นทั้งใน ด้านงานอาชีพและ การเตรียมการเพื่อใช้ชีวิตในสังคม ภายนอกและกับครอบครัว

1.3.1 หลักสูตรวิชาสามัญ ยังคงเรียนเหมือนปกติและเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชนที่ยังเรียนไม่จบแต่ได้รับการปล่อยตัวก่อนในเรื่องการเทียบโอนไปศึกษาต่อ ภายนอก ระยะเวลาในการเรียน 20 ชั่วโมง

1.3.2 หลักสูตรวิชาชีพ เด็กและเยาวชนจะฝึกความชำนาญทางด้านวิชาชีพ ให้มากขึ้นและมีสิทธิที่จะออกไปฝึกงานภายนอก และเตรียมการเรื่องการเทียบโอนไปฝึกวิชาชีพ ต่อภายนอก ระยะเวลาในการเรียน 20 ชั่วโมง

1.3.3 กิจกรรมอื่น ๆ อีก 10 ชั่วโมง ได้แก่ กิจกรรมกลุ่มบำบัด/กิจกรรมแนะ แนวการดำเนินชีวิต จำนวน 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เป็นการจัดกิจกรรมการปรับตัวในการกลับคืนสู่ สังคมให้กับเด็กและเยาวชน การเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชน ครอบครัวและชุมชน, พลศึกษา จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ กิจกรรมนอกหลักสูตร จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ได้แก่ การแนะแนวการประกอบอาชีพ การปัจฉินิเทศ เป็นต้น

นอกจากนี้ในการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชนยังต้องเตรียมการ ประสานข้อมูลของเด็กและเยาวชนกับองค์กรเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนในการให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้การสงเคราะห์และการติดตามประเมินผลภายหลังปล่อย

2. การฝึกอบรมแบบระยะกลาง (Middle-term training) ระยะเวลาฝึกอบรม 6-18 เดือน
โดยใช้ระยะเวลาการฝึกอบรม 1 ปี เป็นมาตรฐาน

2.1 ขั้นการปฐมนิเทศ (Orientation Stage) หรือ กิจกรรม 1 เดือนแรก ระยะเวลา 120 ชั่วโมง

เด็กและเยาวชนทุกรายที่เข้ารับการฝึกอบรมตามคำสั่งศาลนับตั้งแต่ ระยะสั้น Short-term training ระยะกลาง Middle-term training และระยะยาว Long-term training จะ ต้องเข้ารับกิจกรรมในขั้นการปฐมนิเทศ (Orientation Stage) เหมือนกัน โดยใช้เวลาโดยประมาณ 1 เดือน ซึ่งเป็นระยะที่เด็กและเยาวชนอยู่ในระหว่างการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของ ศูนย์ฝึกและอบรมและเรียนรู้ที่จะดำเนินชีวิตร่วมกับเด็กและเยาวชนอื่นและทำความเข้าใจเกี่ยวกับ กฎระเบียบต่าง ๆ และเป็นช่วงเวลาที่จะต้องดำเนินการจำแนกประเภทเพื่อวางแผนบำบัด แก้ไข เป็นรายบุคคล เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเข้ารับการฝึกอบรมต่อไป ในการจัดหลักสูตร สำหรับขั้นการปฐมนิเทศนี้จะใช้เวลาโดยประมาณ 1 เดือน (120 ชั่วโมง)

2.2 ขั้นฝึกอบรม (Intermediate Stage) หรือกิจกรรมหลัง 1 เดือนแรก ระยะเวลา 8-14 เดือน (960-1,680 ชั่วโมง)

2.2.1 หลักสูตรวิชาสามัญ จัดการเรียนการสอนออกเป็น 4 ระดับ คือ สำหรับเด็กและเยาวชนที่ยังเรียนไม่จบภาคบังคับจะได้รับการจัดให้เรียนวิชาสามัญ ตามหลักสูตรของกรมสามัญศึกษาและกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในระดับพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนเด็กและเยาวชนที่เรียนจบภาคบังคับแล้ว (มัธยมศึกษาตอนต้น) ถ้าผลการจำแนกปรากฏออกมาว่าเหมาะสมที่จะเรียนต่อวิชาสามัญในระดับที่สูงขึ้น ก็จะถูกจัดให้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และถ้าหากเด็กและเยาวชนได้รับการปล่อยตัวไปก่อนที่จะเรียนจบก็สามารถเทียบโอนไปศึกษาต่อภายนอกได้ ระยะเวลาในการเรียนภายใน 1 สัปดาห์จะมีชั่วโมงเรียนวิชาสามัญ 20 ชั่วโมง หรือ 640 ชั่วโมงเมื่อครบ 8 เดือน หรือ 1,120 ชั่วโมงเมื่อครบ 14 เดือน หากเด็กและเยาวชนเรียนจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งเป็นภาคบังคับก็สามารถย้ายมาฝึกวิชาชีพที่กำหนดหรือเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามแผนการจำแนกประเภท

2.2.2 หลักสูตรวิชาชีพ ควรจัดหลักสูตรวิชาชีพ ให้มีจำนวนชั่วโมงเรียนระหว่าง 300, 720, 1,200 ชั่วโมงให้กับเด็กและเยาวชน การจัดหลักสูตรวิชาชีพสามารถประสานงานกับกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยการจัดทำหลักสูตรนำเสนอเพื่อขออนุมัติหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อจัดในศูนย์ฝึกและอบรม หรือโดยการประสานงานกับสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อจัดหลักสูตรการเรียนการสอนร่วมกัน ซึ่งหลักสูตรใน 1 สัปดาห์จะมีชั่วโมงเรียนวิชาชีพ 20 ชั่วโมง หรือ 640 ชั่วโมงเมื่อครบ 8 เดือน หรือ 1,120 ชั่วโมงเมื่อครบ 14 เดือน

2.2.3 กิจกรรมอื่น ๆ อีก 10 ชั่วโมง ได้แก่ กิจกรรมกลุ่มบำบัด/กิจกรรมแนะแนว การดำเนินชีวิตที่ลงลึกและเข้มข้นทั้งแบบรายบุคคลและแบบกลุ่ม จำนวน 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ พลศึกษา จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ กิจกรรมนอกหลักสูตร ได้แก่ การอบรมโดยวิทยากรภายนอกในเรื่องต่าง ๆ การฝึกด้านระเบียบวินัย นันทนาการ ลูกเสือ หรือการจัดกิจกรรมอื่น ๆ จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ กิจกรรมชมรม ได้แก่ ศิลปะ กีฬา ดนตรี หมากรุก ห้องสมุด ฯลฯ จำนวน 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และพบที่ปรึกษา จำนวน 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

2.3 ขั้นเตรียมการก่อนปล่อย (Pre-release Stage) หรือกิจกรรม 3 เดือนก่อนครบกำหนดปล่อยตัว (360 ชั่วโมง)

ลักษณะของกิจกรรมในขั้นเตรียมการก่อนปล่อยนี้ยังคงใช้ตารางกิจกรรมเดิมจากขั้นการฝึกอบรม แต่กิจกรรมที่จัดให้เด็กและเยาวชนจะเน้นเรื่องการฝึกให้มีทักษะเพิ่มมากขึ้นทั้งใน ด้านงานอาชีพและ การเตรียมการเพื่อใช้ชีวิตในสังคมภายนอกและกับครอบครัว

2.3.1 หลักสูตรวิชาสามัญ ยังคงเรียนเหมือนปกติและเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชนที่ยังเรียนไม่จบแต่ได้รับการปล่อยตัวก่อนในเรื่องการเทียบโอนไปศึกษาต่อภายนอก ระยะเวลาในการเรียน 240 ชั่วโมง

2.3.2 หลักสูตรวิชาชีพ เด็กและเยาวชนจะฝึกความชำนาญทางด้านวิชาชีพให้มากขึ้นและมีสิทธิที่จะออกไปฝึกงานภายนอก และเตรียมการเรื่องการเทียบโอนไปฝึกวิชาชีพต่อภายนอก ระยะเวลาในการเรียน 240 ชั่วโมง

2.3.3 กิจกรรมอื่น ๆ อีก 10 ชั่วโมง ได้แก่ กิจกรรมกลุ่มบำบัด/กิจกรรมแนะแนวการดำเนินชีวิต จำนวน 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เป็นการจัดกิจกรรมการปรับตัวในการกลับคืนสู่สังคมให้กับเด็กและเยาวชน การเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชน ครอบครัวและชุมชน, พลศึกษา จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ กิจกรรมนอกหลักสูตร จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ได้แก่ การแนะแนวการประกอบอาชีพ การปัจฉิมนิเทศ เป็นต้น

นอกจากนี้ในการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชนจะจัดให้มีการเตรียมเด็กและเยาวชน ครอบครัว ชุมชนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม การวางแผนในการแก้ไขปัญหาและการสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อยเด็กและเยาวชนและครอบครัวเป็นรายบุคคล การเตรียมประสานข้อมูลและการส่งต่อเด็กและเยาวชนให้กับองค์กรเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนในการให้การช่วยเหลือภายหลังปล่อย การจัดกิจกรรมการปรับตัวในการกลับคืนสู่สังคมให้กับเด็กและเยาวชน เช่น การออกไปฝึกงาน การทำงาน การเยี่ยมบ้าน ทักษะศึกษา โรงเรียนหรือสถานที่ประกอบวิชาชีพหรือสถานที่ฝึกงาน ฯลฯ การเตรียมการดำเนินชีวิตในครอบครัว ชุมชน การยอมรับของครอบครัว ชุมชน การศึกษา การประกอบอาชีพ การฝึกอาชีพ การออกไปเยี่ยมบ้าน การออกไปทำงาน

3. การฝึกอบรมแบบระยะยาว (Long-term training) ระยะเวลาฝึกอบรม 18-24 เดือน
โดยใช้ระยะเวลาการฝึกอบรม 2 ปีเป็นมาตรฐาน

3.1 ขั้นการปฐมนิเทศ (Orientation Stage) หรือ กิจกรรม 1 เดือนแรก ระยะเวลา 120 ชั่วโมง

เด็กและเยาวชนทุกรายที่เข้ารับการฝึกอบรมตามคำสั่งศาลนับตั้งแต่ ระยะสั้น Short-term training ระยะกลาง Middle-term training และระยะยาว Long-term training จะต้องเข้ารับกิจกรรมในขั้นการปฐมนิเทศ (Orientation Stage) เหมือนกัน โดยใช้เวลาโดยประมาณ 1 เดือน ซึ่งเป็นระยะที่เด็กและเยาวชนอยู่ระหว่างการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของศูนย์ฝึกและอบรมและเรียนรู้ที่จะดำเนินชีวิตร่วมกับเด็กและเยาวชนอื่นและทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบต่าง ๆ และเป็นช่วงเวลาที่จะต้องดำเนินการจำแนกประเภทเพื่อวางแผนบำบัด แก้ไขเป็นรายบุคคล เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเข้ารับการฝึกอบรมต่อไป ในการจัดหลักสูตรสำหรับขั้นการปฐมนิเทศนี้จะใช้เวลาโดยประมาณ 1 เดือน (120 ชั่วโมง)

3.2 ขั้นฝึกอบรม (Intermediate Stage) หรือกิจกรรมหลัง 1 เดือนแรก ระยะเวลา 20 เดือน (2,400 ชั่วโมง) เด็กและเยาวชนจะได้รับการจัดให้เรียนวิชาสามัญหรือวิชาชีพตามผลการจำแนกประเภทที่ได้กำหนดไว้ การจัดกิจกรรมมีดังนี้

3.2.1 หลักสูตรวิชาสามัญ จัดการเรียนการสอนออกเป็น 4 ระดับ คือ สำหรับเด็กและเยาวชนที่ยังเรียนไม่จบภาคบังคับจะได้รับการจัดให้เรียนวิชาสามัญ ตามหลักสูตรของกรมสามัญศึกษาและกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในระดับพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนเด็กและเยาวชนที่เรียนจบภาคบังคับแล้ว (มัธยมศึกษาตอนต้น) ถ้าผลการจำแนกปรากฏออกมาว่าเหมาะสมที่จะเรียนต่อวิชาสามัญในระดับที่สูงขึ้น ก็จะถูกจัดให้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และถ้าหากเด็กและเยาวชนได้รับการปล่อยตัวไปก่อนที่จะเรียนจบก็สามารถเทียบโอนไปศึกษาต่อภายนอกได้ ระยะเวลาในการเรียนภายใน 1 สัปดาห์จะมีชั่วโมงเรียนวิชาสามัญ 20 ชั่วโมง หรือ 1,600 ชั่วโมง เมื่อครบ 20 เดือน หากเด็กและเยาวชนเรียนจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งเป็นภาคบังคับก็สามารถย้ายมาฝึกวิชาชีพที่กำหนดหรือเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามแผนการจำแนกประเภท

3.2.2 หลักสูตรวิชาชีพ ควรจัดหลักสูตรวิชาชีพ ให้มีจำนวนชั่วโมงเรียนระหว่าง 300, 720, 1,200 ชั่วโมงให้กับเด็กและเยาวชน การจัดหลักสูตรวิชาชีพสามารถประสานงานกับกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยการจัดทำหลักสูตรนำเสนอเพื่อขออนุมัติหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อจัดในศูนย์ฝึกและอบรม หรือโดยการประสานงานกับสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อจัดหลักสูตรการเรียนการสอนร่วมกัน ซึ่งหลักสูตรใน 1 สัปดาห์จะมีชั่วโมงเรียนวิชาชีพ 20 ชั่วโมง หรือ 1,600 ชั่วโมงเมื่อครบ 20 เดือน

3.2.3 กิจกรรมอื่น ๆ อีก 10 ชั่วโมง ได้แก่ กิจกรรมกลุ่มบำบัด/กิจกรรมแนะแนว การดำเนินชีวิตที่ลงลึกและเข้มข้นทั้งแบบรายบุคคลและแบบกลุ่ม จำนวน 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ พลศึกษา จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ กิจกรรมนอกหลักสูตร ได้แก่ การอบรมโดยวิทยากรภายนอกในเรื่องต่าง ๆ การฝึกด้านระเบียบวินัย นันทนาการ ลูกเสือ หรือการจัดกิจกรรมอื่น ๆ จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ กิจกรรมชมรม ได้แก่ ศิลปะ กีฬา ดนตรี หมากรุก ห้องสมุด ฯลฯ จำนวน 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และพบที่ปรึกษา จำนวน 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

3.3 ขั้นเตรียมการก่อนปล่อย (Pre-release Stage) หรือกิจกรรม 3 เดือนก่อนครบกำหนดปล่อยตัว (360 ชั่วโมง)

ลักษณะของกิจกรรมในขั้นเตรียมการก่อนปล่อยนี้ยังคงใช้ตารางกิจกรรมเดิมจากขั้นการฝึกอบรม แต่กิจกรรมที่จัดให้เด็กและเยาวชนจะเน้นเรื่องการฝึกให้มีทักษะเพิ่มมากขึ้นทั้งใน ด้านงานอาชีพและ การเตรียมการเพื่อใช้ชีวิตในสังคมภายนอกและกับครอบครัว

3.3.1 หลักสูตรวิชาสามัญ ยังคงเรียนเหมือนปกติและเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชนที่ยังเรียนไม่จบแต่ได้รับการปล่อยตัวก่อนในเรื่องการเทียบโอนไปศึกษาต่อภายนอก ระยะเวลาในการเรียน 240 ชั่วโมง

3.3.2 หลักสูตรวิชาชีพ เด็กและเยาวชนจะฝึกความชำนาญทางด้านวิชาชีพ ให้มากขึ้นและมีสิทธิที่จะออกไปฝึกงานภายนอก และเตรียมการเรื่องการเทียบโอนไปฝึกวิชาชีพ ต่อภายนอก ระยะเวลาในการเรียน 240 ชั่วโมง

3.3.3 กิจกรรมอื่น ๆ อีก 10 ชั่วโมง ได้แก่ กิจกรรมกลุ่มบำบัด/กิจกรรมแนะแนว การดำเนินชีวิต จำนวน 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เป็นการจัดกิจกรรมการปรับตัวในการกลับคืนสู่สังคม ให้กับเด็กและเยาวชน การเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชน ครอบครัวและชุมชน พลศึกษา จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ กิจกรรมนอกหลักสูตร จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ได้แก่ การแนะแนว การประกอบอาชีพ การปัจฉิมนิเทศ เป็นต้น

นอกจากนี้ในการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชนจะจัดให้มีการเตรียมเด็ก และเยาวชน ครอบครัว ชุมชนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม การวางแผนในการแก้ไขปัญหาและการสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อยเด็กและเยาวชนและครอบครัวเป็นรายบุคคล การเตรียม ประสานข้อมูลและการส่งต่อเด็กและเยาวชนให้กับองค์กรเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนในการให้ การช่วยเหลือภายหลังปล่อย การจัดกิจกรรมการปรับตัวในการกลับคืนสู่สังคมให้กับเด็กและเยาวชน เช่น การออกไปฝึกงาน การทำงาน การเยี่ยมบ้าน ทักษะศึกษา โรงเรียนหรือสถานที่ประกอบวิชาชีพ หรือสถานที่ฝึกงาน ฯลฯ การเตรียมการดำเนินชีวิตในครอบครัว ชุมชน การยอมรับของครอบครัว ชุมชน การศึกษา การประกอบอาชีพ การฝึกอาชีพ การออกไปเยี่ยมบ้าน การออกไปทำงาน

แนวทางการบริหารจัดการระบบการฝึกอบรมตามโปรแกรม

เนื่องจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจะรับเด็กและเยาวชนที่มีความหลากหลาย ในด้านระยะเวลาการฝึกอบรมที่แตกต่างกันตามคำสั่งศาล และเวลาที่เข้ารับการฝึกอบรมไม่ตรงกันตรง จุดนี้สร้างปัญหาในเรื่องการบริหารจัดการในหลาย ๆ ส่วน ดังนั้นวิธีการแก้ไขปัญหาทางด้านการ บริหารตามระบบที่กำหนดขึ้นมาใหม่นี้ ควรปฏิบัติดังนี้

1. การเปิดรับเด็กและเยาวชนเข้าเรียนด้านวิชาชีพและวิชาสามัญจะต้องเปิดรับเด็ก และเยาวชนเป็นรุ่น หมายถึง การรับเด็กและเยาวชนเข้าเรียนอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นจะต้องเข้าเรียน หรือเริ่มต้นเรียนพร้อมกันและจบพร้อมกัน

2. ในการรับเด็กและเยาวชนที่เข้ามาใหม่ควรจัดให้มีระยะเวลาในชั้นปฐมนิเทศ (Orientation Stage) ที่ยืดหยุ่นถึงแม้ว่าจะมีการกำหนดไว้เป็นมาตรฐานว่าต้องใช้เวลา 1 เดือนก็ตาม แต่เด็กและเยาวชนบางรายเข้ารับการฝึกอบรมไม่ตรงกับกำหนดเวลาในการเปิดเรียนของหน่วยวิชาชีพหรือวิชาสามัญ จึงจำเป็นต้องขยายระยะเวลาในชั้นการปฐมนิเทศออกไปตามความเหมาะสม โดยจัดให้เด็กและเยาวชนเข้ารับการฝึกวิชาชีพระยะสั้น เป็นการพักคอยการเปิดเรียนของหน่วยต่าง ๆ ที่กำหนดให้เด็กและเยาวชนเฉพาะราย

3. การจัดหลักสูตรวิชาชีพจะต้องมีหลากหลาย และมีกำหนดระยะเวลาในการเรียนที่แน่นอน หลักสูตรที่ควรจัดให้มีมากที่สุดได้แก่ หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ซึ่งจะต้องจัดให้มีตั้งแต่ในชั้นปฐมนิเทศ โดยมีระยะเวลาในการเรียนตั้งแต่ 10-100 ชั่วโมง การคัดเลือกหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงสภาพของท้องถิ่นและความต้องการของตลาดในท้องถิ่น หรือเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านหรือผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่นหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยเน้นการเชิญวิทยากรจากภายนอกเป็นหลักในการเรียนการสอน การจัดหลักสูตรระยะสั้นหลายวิชาชีพก็เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่คอยการเปิดเรียนตามหลักสูตรวิชาชีพที่กำหนดได้ฝึกอาชีพระยะสั้นไปช่วงหนึ่งก่อนเพื่อไม่ให้เสียเวลาและมีกิจกรรมทางอาชีพอย่างต่อเนื่อง เด็กและเยาวชนที่เข้าเรียนหลักสูตรระยะสั้นนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- ระยะแรกรับตัวในชั้นปฐมนิเทศ
- สำหรับเด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมระยะยาว เมื่อเรียนจบหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งแล้วต้องการเปลี่ยนวิชาชีพ แต่วิชาชีพที่จะต้องเข้าเรียนยังไม่เปิดรับก็สามารถย้ายมาเรียนในหลักสูตรระยะสั้นนี้ได้เช่นกัน

นอกจากนี้การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนยังสามารถแบ่งได้ออกเป็นระยะสั้นแบบ 180 ชั่วโมง, 300 ชั่วโมง และ 480 ชั่วโมง ระยะกลาง 640 ชั่วโมง และระยะยาว 1600 ชั่วโมง สำหรับระยะยาวอาจจะจัดให้มีเพียง 1 หรือ 2 วิชาชีพเท่านั้นในแต่ละศูนย์ฝึกและอบรมฯ

4. การเรียนวิชาสามัญ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนควรจัดให้มีการเรียนการสอน 2 รูปแบบคือ แบบจัดชั้นเรียน และแบบเรียนทางไกล ซึ่งใช้หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ โดยปกติจะทำการเปิดรับสมัครเด็กและเยาวชนเข้าเรียนในเดือนมีนาคม-เมษายน และ กันยายน-ตุลาคม ของทุกปี แนวปฏิบัติในการรับเด็กและเยาวชนเข้าเรียนมีดังนี้

4.1. สำหรับเด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมตามโปรแกรมการฝึกอบรมระยะสั้น 1-6 เดือนที่เรียนไม่จบการศึกษามัธยมศึกษา (มัธยมศึกษาตอนต้น) ไม่ควรจัดให้เข้าเรียนแบบห้องเรียนเนื่องจากเด็กและเยาวชนบางรายไม่สามารถเข้าเรียนได้ทันกำหนดการเปิดรับรวมทั้งไม่

สามารถเรียนจบในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้ภายใน 1 ภาคการศึกษา ดังนั้นสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับเด็กและเยาวชนโปรแกรมนี้ก็คือ เมื่อถึงช่วงเปิดรับสมัครเรียนให้เด็กและเยาวชนสมัครเรียนการศึกษาแบบทางไกลโดยการพบกลุ่ม พร้อมกับจัดให้ฝึกวิชาชีพระยะสั้นตาม

4.2. สำหรับเด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมตามโปรแกรมการฝึกอบรมระยะกลาง 6-18 เดือนที่เรียนไม่จบการศึกษาภาคบังคับ (มัธยมศึกษาตอนต้น) และมีระยะเวลาเหลือเพียงพอที่จะเรียนจบก็ให้สมัครเรียนแบบเข้าชั้นเรียน ในระหว่างที่คอยเปิดภาคเรียนเด็กและเยาวชนสามารถเข้าเรียนในชั้นเรียนพิเศษที่จัดขึ้นหรือฝึกอาชีพระยะสั้นก่อนที่จะเข้าเรียนวิชาสามัญได้ และเมื่อเรียนจบแล้วมีระยะเวลาการฝึกอบรมเหลือก็ย้ายให้มาเข้ารับการฝึกวิชาชีพระยะสั้น และหากเด็กและเยาวชนประสงค์จะเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นก็สามารถย้ายมาเรียนต่อการศึกษาแบบทางไกลได้พร้อมกับฝึกวิชาชีพ

4.3. สำหรับเด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมตามโปรแกรมการฝึกอบรมระยะยาว 18-24 เดือน ที่เรียนไม่จบการศึกษาภาคบังคับ (มัธยมศึกษาตอนต้น) จะต้องจัดให้เข้าเรียนวิชาสามัญในแบบชั้นเรียนจนกระทั่งเรียนจบตามหลักสูตร จากนั้นจึงจะจัดให้เข้ารับการฝึกวิชาชีพตามระยะเวลาที่เหลือ

ส่วนเด็กและเยาวชนที่เรียนจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้นแล้วสามารถเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแบบชั้นเรียนได้หากระยะเวลาเหลือเพียงพอ หรือสามารถเรียนต่อแบบการศึกษาทางไกลก็ได้พร้อมกับการฝึกวิชาชีพ กรณีที่วิชาชีพที่ต้องการเรียนยังไม่เปิดสามารถเข้ารับการฝึกอาชีพระยะสั้นเพื่อรอการเปิดหน่วยเรียนที่ต้องการเรียนได้เช่นกัน

5. ตัวอย่างการจัดโปรแกรมการฝึกอบรมของศูนย์ฝึกและอบรมฯ และตารางสอน

5.1 จัดให้มีห้องเรียนวิชาสามัญ 4 ห้องเรียน ได้แก่ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และชั้นเรียนพิเศษสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาหรือต้องได้รับการศึกษาแบบพิเศษ

5.2 จัดให้มีการฝึกวิชาชีพระยะสั้น 50-100 ชั่วโมง จำนวน 2 ห้องเรียน

5.3 จัดให้มีการฝึกวิชาชีพระยะสั้นแบบ 180 ชั่วโมง จำนวน 3 ห้องเรียน

5.4 จัดให้มีการฝึกวิชาชีพระยะสั้นแบบ 320 ชั่วโมง จำนวน 2 ห้องเรียน

5.5 จัดให้มีการฝึกวิชาชีพระยะกลางแบบ 640 ชั่วโมง จำนวน 3 ห้องเรียน

5.6 จัดให้มีการฝึกวิชาชีพระยะยาวแบบ 1,600 ชั่วโมง จำนวน 1 ห้องเรียน โดยแต่ละห้องเรียนจะมีเด็กและเยาวชนประมาณ 30 คน (15 ห้องเรียน x 30 คน = 450 คน)

6. การจัดเตรียมเจ้าหน้าที่ ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลเด็กและเยาวชนที่อยู่ในชั้นการปฐมนิเทศ (Orientation Stage) อย่างเพียงพอ เนื่องจากเด็กและเยาวชนที่อยู่ในชั้นนี้จัดเป็นชั้นที่

อยู่ในภาวะความเสี่ยงสูงต่อการละเมิดกฎระเบียบและอยู่ในภาวะปรับตัว ดังนั้นเจ้าหน้าที่ที่ดูในขั้นนี้จะต้องดูแลเด็กและเยาวชนอย่างใกล้ชิดและให้ความอบอุ่นเข้าใจถึงสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งสามารถให้กำลังใจแก่เด็กและเยาวชนในการฝึกอบรมก่อนที่จะถูกส่งต่อหรือเลื่อนขึ้นมาอยู่ในขั้นการฝึกอบรม (Intermediate Stage) ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่เฉพาะสำหรับขั้นการฝึกอบรมรับช่วงในการดูแลต่อไป

7. สิ่งที่ต้องจัดเตรียมเรื่องการเรียนการสอนคือการเชื่อมโยงของหลักสูตรที่จัดขึ้นภายในศูนย์ฝึกและอบรมฯกับการเรียนการสอนที่จัดขึ้นภายนอก เช่น การเรียนการสอนสายสามัญเด็กและเยาวชนที่เรียนหรือกำลังเรียนอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมฯหากยังเรียนไม่จบและได้รับการปล่อยตัวไป การวางแผนเตรียมการก่อนปล่อยจะต้องจัดเตรียมการเรียนต่อกับสถานศึกษาต่าง ๆ ภายนอกได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการจัดหาอาชีพให้กับเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย

8. การสื่อสารหรือข้อมูลข่าวสารในศูนย์ฝึกและอบรมฯ โดยเฉพาะความเคลื่อนไหวของเด็กและเยาวชน และผลกระทบจากภาวะภายนอกที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนในทุกเรื่องเป็นสิ่งที่เจ้าหน้าที่ทุกคนจะต้องรับรู้และให้ความระมัดระวัง ดังนั้นศูนย์ฝึกและอบรมฯ ควรจัดให้มีกระบวนการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เหล่านี้เพื่อป้องกันปัญหาและสร้างความเข้าใจในการทำงานให้เป็นแบบเดียวกัน เช่น การจัดให้มีการประชุมเจ้าหน้าที่ตอนเช้าและเย็นเพื่อถ่ายทอดสิ่งที่จะเกิดขึ้นหรือกิจกรรมในวันนั้นและความเคลื่อนไหวที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนเพื่อให้เจ้าหน้าที่รับทราบและเป็นข้อมูลเดียวกัน รวมทั้งการรายงานผลการปฏิบัติงานประจำวัน สิ่งที่จะอาจเกิดปัญหาต่าง ๆ หรือสิ่งที่ผิดปกติหรือสิ่งที่ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ หรือปัญหาที่เกิดขึ้นและผลการแก้ไข ฯลฯ โดยรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

9. การจัดครูที่ปรึกษา ครูที่ปรึกษาจะต้องเข้าร่วมในกระบวนการจำแนกประเภทโดยการเข้าฟังการประชุม Case conference ของเด็กและเยาวชนที่ตนเองต้องดูแล และภายหลังจากที่ได้มีการจำแนกประเภทซ้ำและวางแผนการบำบัด แก้ไขเป็นรายบุคคลแล้ว ครูที่ปรึกษาจะต้องเป็นผู้คอยติดตามดูผลการฝึกอบรมของเด็กและเยาวชนว่าเป็นไปตามที่ได้วางแผนไว้หรือไม่ หากจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนแผนจะต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

10. การจัดตารางสอนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ตารางสอนที่จัดขึ้นนี้จะปรับเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขของชั่วโมงบำบัด ชั่วโมงการฝึกวิชาชีพ/สามัญและพลศึกษาเป็นหลัก ส่วนชั่วโมงที่คงที่ไม่ปรับเปลี่ยนได้แก่ ชมรม กิจกรรมนอกหลักสูตร อบรมแนะแนว และพบครูที่ปรึกษาซึ่งเป็นกิจกรรมรวม

ตารางสอนควรมีประจำทุกหน่วยและต้องสอดคล้องประสานกันเพื่อมิให้เกิดความสับสนในการเข้าเรียนของเด็กและเยาวชนรวมทั้งการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ถ้าสามารถจัดได้ครบถ้วนแล้วจะเห็นว่าบางช่วงเวลาจะมีอัตรากำลังเหลือที่จะจ้างงานให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างอื่น

ตารางชั่วโมงบำบัดในการจัดอาจจะไม่จำเป็นต้องจัดรวมกันหรือติดกัน 2 ชั่วโมง อาจจะแบ่งออกเป็นครั้งละ 1 ชั่วโมงก็ได้

ในการจัดกิจกรรมบำบัดฯ อาจจะต้องจัดเสริมให้มีขึ้นในหอนอนโดยพอบ้านที่ปฏิบัติงานประจำเพื่อให้กระบวนการบำบัดตามแผนที่กำหนดเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และจะเป็นการช่วยคัดกรองเด็กและเยาวชนที่มีปัญหามากส่งต่อมายังนักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยาได้เช่นกัน

11. การจัดเจ้าหน้าที่ดูแลเด็กและเยาวชนในวันเสาร์อาทิตย์ควรมีอัตรากำลังที่พอเพียง และจัดกิจกรรมเสริมให้มากขึ้นเนื่องจากวันหยุดมักจะเป็นเวลาที่เด็กและเยาวชนก่อเหตุร้ายต่าง ๆ เพราะรู้ว่าไม่มีเจ้าหน้าที่อยู่ด้วย ดังนั้นนอกจากจัดกำลังเสริมแล้วควรจัดให้มีกิจกรรมอื่น ๆ ด้วย เช่น การทำงานให้บริการในศูนย์ฝึกและอบรม การจัดอบรมพิเศษโดยวิทยากรจากภายนอก การเล่นเกม กีฬา เป็นต้น นอกจากนี้หากมีการจัดแบ่งกลุ่มเด็กและเยาวชนอย่างชัดเจนและจัดกิจกรรมลงตามกลุ่มของเด็กและเยาวชนและเจ้าหน้าที่ดูแลประจำกลุ่มก็จะช่วยในเรื่องการควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนได้รัดกุมยิ่งขึ้นและมีผู้รับผิดชอบเด็กและเยาวชนอย่างชัดเจน

แนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวัง

ความหมายของการคาดหวัง ได้มีผู้กล่าวถึงในทฤษฎีที่แตกต่างกันซึ่งจะนำมาเสนอไว้โดยสังเขป ดังนี้

Webster Dictionary ได้ให้ความหมายของความคาดหวังว่าเป็น ความมุ่งหวัง หรือ ความคาดหวังถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ควรเกิดขึ้น โดยพิจารณาจากความเหมาะสมความจำเป็นตามสมควรแห่งฐานะหรือสถานภาพนั้น ๆ

Mondy และคณะ (1990) ให้ความหมายของความคาดหวังว่า หมายถึง การคาดการณ์ของบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ โดยบุคคลจะใช้ประสบการณ์ที่เคยประสบมาเป็นปัจจัยในการกำหนดความคาดหวัง

Whitaker กล่าวว่า ความคาดหวังเป็นวัตถุประสงค์ที่บุคคลตั้งไว้สำหรับตนเอง และเป็นสิ่งที่ตนจะต้องพยายามทำให้สำเร็จลุล่วง

Vroom ให้ความหมายของความคาดหวังไว้ว่าการที่บุคคลประเมินตนเองว่าตนสามารถปฏิบัติงานอันใดอันหนึ่งได้ดีเพียงใด หรือการที่บุคคลรับรู้ความเป็นไปได้ว่า หากมีความ

พยายามเพิ่มขึ้นจะนำไปสู่ผลงานที่ดีขึ้น เป็นความสัมพันธ์ระหว่างความพยายามในการทำงานกับผลงานที่เกิดขึ้น หรือเป็นความเชื่อที่ว่า ความพยายามนั้น ๆ จะนำไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ (Victor H. Vroom อ้างถึงใน สุภวัฒน์ หนูพริก, 2538, น. 16)

นงลักษณ์ การพาณิชย์ และ บุญเลิศ สุวรรณเสนีย์ (2517, น. 5) ได้ให้ความหมายของความคาดหวังไว้ว่า หมายถึงความรู้สึกนึกคิดคาดการณ์ของแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยสิ่งนั้น ๆ อาจเป็นรูปธรรม หรือนามธรรมก็ได้ ความรู้สึกนึกคิด และคาดการณ์นั้น ๆ จะมีลักษณะประเมินค่าโดยใช้มาตรฐานของตนเองเป็นเครื่องวัด การให้ความคาดการณ์ของแต่ละบุคคลแม้ว่าจะเป็นการให้ต่อสิ่งที่เป็นรูปธรรม หรือนามธรรมชนิดเดียวกัน ก็อาจให้ความคาดการณ์ที่แตกต่างกันออกไปได้ ทั้งนี้แล้วแต่ภูมิหลัง ประสบการณ์ ความสนใจและการเห็นคุณค่า ความสำคัญของสิ่งนั้น ๆ

ธวัชชัย เกื้อเกตุ (2542, น. 11) กล่าวว่าความคาดหวัง หมายถึงความคิดเห็นหรือสิ่งที่คาดคิดไว้ว่าจะเกิดขึ้น หรือคาดหมายว่าจะกระทำได้ และปรารถนาจะไปให้ถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้

สุรางค์ จันทรโสม (2529, น. 55) ได้ให้ความหมายว่า ความคาดหวัง หมายถึงความเชื่อว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งน่าจะเกิดขึ้น และสิ่งใดไม่น่าจะเกิดขึ้น ความคาดหวังจะเกิดขึ้นตรงตามความเชื่อหรือคาดการณ์ล่วงหน้าหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละคน หากความคาดหวังนั้นประสบความสำเร็จหรือถูกต้อง จะมีเจตคติที่ดีหรือมีความพึงพอใจต่อสิ่งนั้น แต่ถ้าหากความคาดหวังจากเป้าหมายไปสู่การปฏิบัติงานว่า หมายถึง ความคาดหวัง (ความเป็นไปได้) ที่ว่าถ้ามีความพยายามแล้วย่อมนำไปสู่การกระทำ แม้การกระทำที่เสร็จจะไม่บรรลุเป้าหมายเพราะงานยากเกินไปหรือประเมินค่าไม่เพียงพอหรือบุคคลขาดความชำนาญ

กล่าวโดยสรุป ความคาดหวัง มีความหมายโดยรวมว่า เป็นความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น การรับรู้ การตีความ หรือการคาดการณ์ต่อสิ่งต่าง ๆ ที่ยังไม่เกิดขึ้นให้เห็นประจักษ์ พฤติกรรม การแสดงออกของบุคคลจะเป็นไปเพื่อการได้รับผลลัพธ์ตามที่คาดหวังไว้

ทฤษฎีความคาดหวัง

แนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวังเป็นแนวคิดหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการจูงใจ (Motivation) ของบุคคลในองค์กร ซึ่งเป็นการขยายความตามทฤษฎีของ Maslow ว่า ถ้าหากบุคคลเกิดความต้องการพร้อม ๆ กันในหลาย ๆ สิ่ง บุคคลนั้นจะเลือกปฏิบัติอย่างไร ซึ่งในทฤษฎีของ Vroom เป็นการกล่าวถึงกระบวนการความคิดของมนุษย์จะทำอะไร มนุษย์จะหาทางตอบคำถามที่จะทำ เช่น ฉันควรทำงานหนักไหม หรือถ้าทำงานหนักแล้วจะได้รับผลตอบแทนคุ้มค่าหรือไม่ และ Vroom ให้ความสำคัญ

ต่อการที่บุคคลรับรู้ในสถานการณ์หรือความคาดหวังว่าจะเกิดขึ้น หากเขาประพฤติปฏิบัติบุคคลให้แสดงพฤติกรรมบางอย่างออกมา ซึ่งทฤษฎีความคาดหวังที่ Vroom ได้เสนอประกอบด้วยมโนทัศน์ (Concepts) ต่าง ๆ ที่นำมาอธิบายทฤษฎีของเขา (Vroom อ้างถึงใน สุภาวัฒน์ หนูพริก, 2538, น. 15-16) ได้อธิบายทฤษฎีที่เกี่ยวกับความคาดหวังดังนี้

1. ความคาดหวัง (Expectancy) หมายถึง การที่บุคคลประเมินตนเองว่าตนสามารถปฏิบัติงานอันหนึ่งได้ดีเพียงใด หรือกล่าวได้ว่าการที่บุคคลรับรู้ความเป็นไปได้ว่าหากมีความพยายามเพิ่มขึ้นจะนำไปสู่ผลงานที่ดีขึ้น เป็นความสัมพันธ์ระหว่างความพยายามในการทำงานกับผลงานที่เกิดขึ้น หรือเป็นความเชื่อที่ว่า ความพยายามนั้น ๆ จะนำไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ เช่น คนบางคนคาดหวังว่าหากเขาทำงานหนักขึ้นเขาจะได้เลื่อนขั้น ตรงกันข้ามกับคนบางคนคิดว่าหากเขาขยันทำงาน เขาจะถูกเพื่อนขับออกจากกลุ่ม

2. โอกาสที่การปฏิบัติตนจะนำไปสู่ผลลัพธ์อีกอันหนึ่ง หรือความเป็นเครื่องมือ (Instrumentality) คือ การที่บุคคลเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานของตนกับผลลัพธ์ของการทำงาน หรือกล่าวได้ง่าย ๆ หมายถึงความเป็นไปได้ที่ผลงานที่เกิดขึ้นจากความพยายามที่เพิ่มขึ้น จะนำไปสู่รางวัลที่ต้องการ เช่น บุคคลคาดหวังจากผลงานเพิ่มมากขึ้น เขาจะได้รับเงินเดือนเพิ่มมากขึ้น ความเป็นเครื่องมือสูงจะแสดงให้เห็นความเป็นไปได้ ได้รับเงินเดือนมีมาก

3. การให้คุณค่ากับสิ่งที่ได้รับ (Valence) หมายถึงความชอบหรือไม่ชอบในรางวัลหรือผลลัพธ์ที่ได้นั้น เขามีความต้องการเพียงใดและเขาให้คุณค่าต่อผลลัพธ์มากหรือน้อยเป็นที่ต้องการต่อเขามากน้อยเพียงไร ซึ่งการที่บุคคลตีค่ารางวัลหรือผลลัพธ์ที่ได้ว่า พอใจหรือไม่พออนั้นไม่ได้เกิดจากรางวัลที่ได้รับแต่เกิดจากปัจจัยของแต่ละบุคคล ดังนั้นจึงมีความแตกต่างกันออกไปตามแต่ละบุคคล เช่น คนบางคนชอบทำงานราชการ เพราะเขาตีค่าความมั่นคงในการทำงานไว้สูง บางคนชอบทำงานที่ทำขายและมีความรับผิดชอบสูง เพราะเขามีค่านิยมเกี่ยวกับความสำเร็จของงาน เป็นต้น

นักจิตวิทยาากลุ่มปัญญานิยม (Cognitivism) มีความเชื่อกันอย่างหนักแน่นว่า มนุษย์เป็นสัตว์โลกที่ใช้ปัญญาหรือความคิดในการตัดสินใจว่าจะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่สนองความต้องการของตนเองด้วยความเชื่อเช่นนี้เองจึงเกิดมีคติฐาน (Assumption) ดังนี้

1. พฤติกรรมมนุษย์ถูกกำหนดขึ้นโดยผลรวมของแรงผลักดันภายในตัวของเขาเองและแรงผลักดันจากสิ่งแวดล้อม
2. มนุษย์แต่ละคนมีความต้องการ ความปรารถนา และเป้าหมายที่แตกต่างกัน

3. บุคคลตัดสินใจที่จะทำพฤติกรรม โดยเลือกพฤติกรรมหลายอย่าง สิ่งที่เป็นข้อมูลให้เลือก ได้แก่ ความคาดหวังในค่าของผลลัพธ์ที่ได้รับ ภายหลังจากที่แสดงพฤติกรรมนั้นไปแล้ว (สุภาวัฒน์ หนูพริก, 2538, น. 16)

นอกจากนี้ แนวคิดเรื่องความคาดหวังยังได้รับอิทธิพลจากนักจิตวิทยารุ่นแรก ๆ หลายคน เช่น เลวิน (Kurt Lewin) ที่เห็นว่า แรงจูงใจเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้โดยการกระตุ้นให้เกิดปฏิกิริยาสนอง ซึ่งขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมทางจิตวิทยา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. สิ่งแวดล้อมภายใน หมายถึง ความคาดหวังความสำเร็จ ความภาคภูมิใจและความสามารถของผู้กระทำ

2. สิ่งแวดล้อมภายนอก หมายถึง ปฏิกิริยาตอบสนองต่อความสำเร็จคือความพึงพอใจ ซึ่งเป็นผลของการมีความสัมพันธ์กัน (กันยา สุวรรณแสง, 2523, น. 194) Vroom ได้ประยุกต์แนวคิดของเลวิน และสร้างเป็นทฤษฎี V.I.E. ซึ่งหมายถึงองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วนด้วยกัน (กรรณก วงศ์พันธุ์เศรษฐ์ อ้างถึงใน ปราโมทย์ จงสกุล, 2544, น. 7) คือ

1. V = Valence หมายถึง ความพึงพอใจ
2. I = Instrumentality หมายถึง สื่อ เครื่องมือ อุปกรณ์ วิธี อันจะนำไปสู่ความพึงพอใจ
3. E = Expectancy หมายถึง ความคาดหวังภายในตัวบุคคลนั้น ๆ

ความคาดหวัง เป็นปัจจัยชี้พฤติกรรมของมนุษย์ได้ดีที่สุด โดยทฤษฎีนี้แสดงให้เห็นว่ามนุษย์เป็นผู้มีสติปัญญา สามารถวางแผนในการจัดการกับพฤติกรรมของตน เพราะพฤติกรรมของมนุษย์ทุกอย่างเกิดขึ้นอย่างมีเป้าหมาย

ความสำคัญของความคาดหวัง

ริงสเวิร์ด ทิมพันท์พงษ์ (2521, น. 13) กล่าวว่า การคาดหวังว่าบทบาทเป็นการกระทำหรือคุณสมบัติต่าง ๆ ซึ่งผู้อยู่ในตำแหน่งหนึ่ง ๆ ควรจะมีผู้ดำรงตำแหน่งไม่เพียงแต่จะได้แสดงพฤติกรรมตามบทบาทที่สอดคล้องกับความคาดหวังของบุคคลอื่น ๆ ในสังคมทั่วไป แต่จะต้องแสดงบทบาทซึ่งจะทำให้การครองตำแหน่งของตนเองอยู่ตลอดไป การที่จะแสดงบทบาทให้ประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทที่คาดหวังกับความต้องการของบุคคลนั้น

เนื่องจากแนวคิดที่เกี่ยวกับความคาดหวังของบุคคล มักจะเกี่ยวข้องหรือเป็นไปในแนวทางจิตวิทยาสังคม ซึ่งเน้นทางด้านพฤติกรรมส่วนบุคคล ความต้องการของบุคคล ในการที่จะทำกิจการใด ๆ เพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่ตนเองต้องการ

Vroom (อ้างถึงใน สมใจ ลักษณะ, 2530, น. 45) กล่าวว่า บุคคลจะเลือกแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้เกิดความสะดวกสบายหรือพอใจมากที่สุด และแนวทางนั้นมีความไม่สบายน้อยที่สุด

กฤษฎา บุญเจือ (2536, น. 28) กล่าวว่า ความคาดหวังนั้น เป็นการคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้าว่าจะเกิดอย่างไรและถ้าความคาดหวังนั้นจะมีต่อผู้แสดงความคาดหวังแล้ว สามารถจะชี้ถึงความตั้งใจในการปฏิบัติงานจากระดับความคาดหวังใด

ธวัชชัย เกื้อเกตุ (2542, น. 11) กล่าวว่า ถ้ามีผู้คาดหวังพฤติกรรมของบุคคลใดบุคคลหนึ่งไว้อย่างไร จะโน้มนำให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมออกมาใกล้เคียงหรือตรงกับที่มีผู้คาดหวังเอาไว้ แต่ทั้งนี้ หมายถึง ความหวังไว้ใกล้เคียงกับความเป็นไปได้ หรือความน่าจะเป็น

จากความหมายและความสำคัญในข้างต้น พอสรุปได้ว่า เป็นความคาดการณ์ที่ต้องการจะเกิดขึ้นหรือสิ่งที่คาดคิดไว้ว่าจะเกิด หรือความคาดหมายว่าจะได้รับ และเป็นไปตามความปรารถนาที่มุ่งหวัง และบรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งการศึกษาที่ผู้ทำการศึกษาในครั้งนี้ ความคาดหวัง หมายถึง ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการฝึกและอบรมของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตา ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ความคาดหวังของบุคคลเกิดจากลักษณะความแตกต่างของแต่ละบุคคล โดยใช้มาตรฐานของตนเป็นเครื่องวัด ซึ่งระดับของความคาดหวังจะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่แตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล

การฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและ อบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตา

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตา อยู่ในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ได้ก่อตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 และเริ่มเปิดดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. 2495 ที่ตำบลตลาดน้อย (สะพานเหล็ก) ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2497 ได้ย้ายไปสร้างศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายแห่งใหม่ที่ เลขที่ 377 ถนนสรรพาวุธ แขวงบางนา กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นที่ตั้งของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตาในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การจัดตั้งศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตา

ศูนย์และอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตา ตั้งขึ้นเพื่อเป็นสถานที่รองรับเด็กอายุระหว่าง 7-14 ปี เพราะเล็งเห็นว่าเด็กวัยนี้ ยังสามารถที่จะบำบัด แก้ไขให้กลับมามีอนาคตที่แจ่ม

ใส่ได้ เยาวชนจึงควรแยกรับการบำบัดให้เห็นเด่นชัดและการที่จะนำเด็กไปไว้กับเด็กที่โตกว่า เด็ก ย่อม ตกเป็นเครื่องมือและเกิดการเลียนแบบเยาวชนที่โตกว่า ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ชายบ้านมุขิตามีหน้าที่รับผิดชอบดูแลเด็กและเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาให้ส่งตัวเข้ารับการฝึก อบรม เด็กวัยนี้จะต้องได้รับการดูแลด้านการกินอยู่หลับนอน ตลอดจนการส่งเสริมศีลธรรมจริย ธรรม และส่งเสริมสุขภาพพลานามัย และให้การสงเคราะห์ตามควรแก่กรณี เพื่อให้เด็กและเยาว ชนมีความสำนึกและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดี และกลับคืนสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ ไม่ หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ตามจุดมุ่งหมายของทางราชการ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการดูแลเด็ก และเยาวชนซึ่งเป็นข้าราชการ จำนวน 15 คน ลูกจ้างประจำ 24 คน และ 8 คน รวมทั้งหมด 17 คน และแบ่งหน้าที่ตามสายงาน

หน้าที่ความรับผิดชอบของศูนย์ฝึกและอบรม

ศูนย์ฝึกและอบรมมีหน้าที่รับผิดชอบดังต่อไปนี้

1. ควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล โดยจัดให้เด็กและ เยาวชนได้มีที่อาศัย กินอยู่หลับนอน และมีปัจจัยจำเป็นแก่การดำเนินชีวิต เหมาะสมตามเพศ วัย สภาพทางร่างกาย จิตใจ หรือสติปัญญา และความประพฤติของเด็กและเยาวชน
2. ดำเนินการ จัดการศึกษาอบรม และฝึกวิชาชีพ ตามความถนัด ความสนใจ ให้สอดคล้องตามแผนการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู และแผนการดำเนินชีวิตภายหลังปล่อย
3. จัดให้มีการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู และสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซึ่ง ถูกควบคุมตัวตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล โดยให้สอดคล้องกับแผนการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู เด็ก หรือเยาวชนแต่ละราย
4. ประสานการบำบัด แก้ไขและสงเคราะห์ เพื่อรองรับภารกิจความร่วมมือในกระบวนการ บำบัด แก้ไข เด็กและเยาวชนระหว่างสถานพินิจกับส่วนราชการ หรือภาคเอกชนอื่น ๆ

ลักษณะการให้บริการ

1. ควบคุมดูแลเด็กและเยาวชน ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล โดยจัดให้เด็กและ เยาวชนได้มีที่อาศัย กินอยู่หลับนอน และมีปัจจัยจำเป็นแก่การดำเนินชีวิต
2. ดำเนินการ จัดการศึกษาอบรม และฝึกวิชาชีพ ตามความถนัด ความสนใจ ให้ สอดคล้องตามแผนการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู และแผนการดำเนินชีวิตภายหลังปล่อย

3. บำบัด แก้ไข พื้นฟูและสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซึ่งถูกควบคุมตัวตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล

ลักษณะของผู้รับบริการ

1. เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลให้ฝึกอบรม
2. ผู้ปกครองและญาติของเด็กและเยาวชน

กลุ่มงานต่าง ๆ ของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุขิตาและหน้าที่รับผิดชอบ

1. กลุ่มบริหารงานทั่วไป

มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานการเงิน งานรับตัวเด็กและเยาวชน จัดทำและจัดเก็บเกี่ยวกับทะเบียนประวัติเด็กและเยาวชน จัดทำบัญชี และจัดเก็บสิ่งของซึ่งเป็นทรัพย์สินส่วนตัวของเด็กและเยาวชนที่รับตัวใหม่ กำกับดูแลให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามหมายศาล รวบรวมข้อมูลและสถิติต่าง ๆ การต้อนรับและอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อ เป็นต้น

2. กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย

2.1 งานอภิบาลและการพินิจ รับผิดชอบเกี่ยวกับการดูแลเด็กและเยาวชนในด้านการกินอยู่หลับนอน จัดหาสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นในชีวิตประจำวันให้กับเด็กและเยาวชน ดูแลเรื่องการรักษาสุขภาพอนามัย ความสะอาดของร่างกาย เสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม สังเกตศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรม และแนวทางการบำบัด แก้ไขเด็กและเยาวชน ตลอดจนปลูกฝังด้านจริยธรรม ศีลธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม และควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนปฏิบัติตามอยู่ในระเบียบวินัย การรักษาความปลอดภัยต่าง ๆ รวมทั้งการป้องกันการหลบหนีของเด็กและเยาวชน

2.2 งานการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาทั้งวิชาสามัญ และวิชาชีพ จัดทำโครงการและแผนการเรียนการสอน ตลอดจนการอบรมบ่มนิสัยฟื้นฟูสภาพจิตใจ การพัฒนาลักษณะนิสัย และส่งเสริมสุขภาพพลานามัย ทำการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน และปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพ ประสานงานเกี่ยวกับการวัดผลการศึกษา และการออกประกาศนียบัตรรับรองผลการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชน

3. กลุ่มงานบำบัด แก้ไข พื้นฟู

มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการให้การสงเคราะห์เด็กและเยาวชน การจำแนกประเภท สุขอนามัย และการรักษาพยาบาลเบื้องต้น

4. กลุ่มประสานกิจกรรมชุมชน

มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์หน่วยงาน การประสานงานกับชุมชน หรือหน่วยงานอื่น ๆ

ตารางที่ 2.2

กิจวัตรประจำวันในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิดา

วัน / เวลา	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
05.30-06.00	ตื่นนอน / เก็บที่นอน / ทำความสะอาดหอนอน						
06.00-07.00	ออกกำลังกาย						
07.00-07.30	อาบน้ำ						
07.30-08.00	รับประทานอาหารเช้า						
08.00-08.30	แนะแนวการดำเนินชีวิต / เคารพธงชาติ					เคารพธงชาติ	
08.30-09.00	กลุ่มพบครูที่ปรึกษา / การอบรมในห้องเรียน Home room					เยี่ยมญาติ	
09.00-12.00	การเรียนวิชาสามัญ การฝึกวิชาชีพ การเข้ากลุ่มบำบัด แก้ไข พื้นฟู พลศึกษา กิจกรรมนอกหลักสูตร					กิจกรรมนอกหลักสูตร กีฬา ห้องสมุด งานบริการ การศึกษาพิเศษอื่น ๆ	
วัน / เวลา	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
12.00-13.00	รับประทานอาหารกลางวัน						
13.00-16.00	การเรียนวิชาสามัญ การฝึกวิชาชีพ การเข้ากลุ่มบำบัด แก้ไข พื้นฟู พลศึกษา กิจกรรมนอกหลักสูตร เยี่ยมญาติ (วันอังคาร, วันพฤหัสบดี)					กิจกรรมนอกหลักสูตร กีฬา ห้องสมุด งานบริการ การศึกษาพิเศษอื่น ๆ	
16.00-16.30	ทำความสะอาดห้องเรียน/โรงฝึกงาน					การศึกษาพิเศษอื่น ๆ	

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

วัน / เวลา	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
16.30-17.00	อาบน้ำ						
17.00-17.30	รับประทานอาหารเย็น						
17.30-18.00	นำธงชาติลงจากเสา / เตรียมตัวขึ้นนอน						
18.00-19.30	กิจกรรมบำบัดฟื้นฟูบนนอน						
19.30-20.00	การเขียนบันทึกประจำวัน						
20.00-21.30	เวลาอิสระ ได้แก่ ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือ ศึกษาด้วยตนเอง ฯลฯ						
21.00-05.30	สวดมนต์ / เข้านอน						

งานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

ดวงพร อุกฤษณ์ (2534) เรื่อง “แนวทางในการพัฒนาบทบาทและหน้าที่บุคลากร : ศึกษาเฉพาะกรณีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง” เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ กลุ่มประชากร 2 ฝ่ายคือ เจ้าหน้าที่ได้แก่ พนักงานคุมประพฤติ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา และพ่อแม่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์ศึกษาบทบาท และเจ้าหน้าที่ของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในการบำบัดแก้ไขและฟื้นฟูเด็กและสภาพปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการบำบัด แก้ไขและฟื้นฟูแก่เด็กและเยาวชน สามารถปฏิบัติงานได้ตามที่บทบาทและหน้าที่ของแต่ละฝ่ายและการปฏิบัติยังไม่เป็นที่น่าพอใจ คือ พนักงานคุมประพฤติฝ่ายควบคุมและสอดส่อง เป็นกรปฏิบัติงานลักษณะรักษากฎหมายมากกว่าที่จะออกไปสอดส่องดูแลเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการคุมประวัตินักสังคมสงเคราะห์และนักจิตวิทยา ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ครอบคลุมแก่เด็กและเยาวชนได้ทุกคน สาเหตุมาจากบุคลากรมีจำนวนจำกัด ส่วนงานของพ่อแม่บ้านนั้น โดยรวมบุคลากรทั้ง 4 ฝ่ายประสานงานกันน้อยและเข้าใจในบทบาทของตัวเองปานกลาง และส่วนใหญ่อายุการทำงาน 8-10 ปี ปัญหาที่ควรแก้ไข คือแนวทางปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในสถานพินิจกับวัตถุประสงค์ไม่สอดคล้องกัน

โสภา ชูพิชัยกุล และคณะ (2535) เรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์สาเหตุเพื่อพัฒนา การฝึกอบรมวิชาชีพ ในสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อพัฒนาหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเยาวชนเข้ารับการฝึกและอบรมวิชาชีพ ปัญหาอุปสรรคการฝึกวิชาชีพในสถานฝึกและอบรมและสำรวจตลาดแรงงานและความต้องการเยาวชนหลังจบหลักสูตรและได้รับ

การปลดปล่อยสู่สังคม โดยมีกลุ่มประชากรที่เป็นเด็กและเยาวชน 467 คน และบริษัทห้างร้านและโรงงานที่เคยรับเด็กและเยาวชนผ่านการฝึกอบรมจากสถานฝึกและอบรมฯ

ผลการศึกษาพบว่า วิชาชีพที่จัดให้มีการฝึกอบรมในสถานฝึกและอบรมได้มีการแยกประเภทชายและหญิงเข้ารับการฝึกอบรมโดยสมัครใจ และได้มีการสอบถามความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการฝึกและอบรมได้ทราบแนวคิดดังนี้ เด็กและเยาวชนที่เข้ารับฝึกอบรมควรทำในสิ่งที่ตนเองถนัด และครูในสถานฝึกและอบรมควรเป็นผู้ที่มีความรู้จริงเรื่องนั้น ๆ หลักสูตรในการฝึกควรเน้นที่การลงมือปฏิบัติให้ชำนาญ เครื่องมืออุปกรณ์ในการฝึกอบรมวิชาชีพควรมีเพียงพอสำหรับเด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรม และการฝึกอบรมต้องดูแลตลาดแรงงานมีความต้องการในวิชาชีพนั้น ๆ อยู่หรือไม่ เมื่อหลักสูตรมีความสอดคล้องทุกฝ่ายดี ประสิทธิภาพในการฝึกอบรมก็จะดีขึ้น เด็กและเยาวชนก็มีความคาดหวังในการประกอบอาชีพได้

จากรูวรรณ ริสาเซ็น (2539) เรื่อง “งานด้านการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด : ศึกษาเฉพาะกรณีการฝึกและอบรมเด็กในสถานฝึกและอบรมกลาง” โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะทราบการฝึกอบรม ในการแก้ไขและฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ทราบบทบาทเจ้าหน้าที่บุคลากรที่เกี่ยวข้องและทราบปัญหาอุปสรรค ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงสำรวจ โดยอาศัยกลุ่มประชากรที่เป็นเด็กและเยาวชนชายหญิง 170 คน และกลุ่มเจ้าหน้าที่ 68 คน จากสถานฝึกและอบรม 4 แห่ง คือ บ้านกรูณา บ้านมูทิตา บ้านอุเบกขา บ้านปราวณี

ผลการศึกษาพบว่า สถานฝึกและอบรมใช้ในการดำเนินการฝึกอบรมเน้นด้านวิชาสามัญ วิชาชีพ อบรมจริยธรรม และพลศึกษา พร้อมกันนี้เด็กและเยาวชนจะได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดจากพ่อบ้านแม่บ้าน

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน คือ บุคลากรในการฝึกอบรมไม่เพียงพอ และมีความรู้ความสามารถไม่เหมาะสมกับตำแหน่งงบประมาณในการนำมาเพื่อดำเนินการแก้ไขเด็กและเยาวชนล่าช้าและไม่เพียงพอ ทำให้การปฏิบัติงานออกมาไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ด้านสถานที่ เช่น ที่อยู่ หอนอน โรงฝึกอบรมเก่าชำรุด บางส่วนใช้ไม่ได้ และไม่เพียงพอต่อการรับเด็กในการฝึกและอบรม การทำงานภายในสถานฝึกและอบรมได้นำมาฝึกอบรมเด็กยังไม่เหมาะสมกับสภาพของตลาดและแรงงานที่ต้องการเข้าทำงานและประการสุดท้าย คือ การได้รับบริการจากสถานฝึกและอบรมของเด็กและเยาวชน มีการปฏิบัติงานในหน้าที่ไม่เป็นธรรมและไม่เหมาะสมสำหรับข้อเสนอแนะที่ควรจะนำไปการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพคือ อาคารสถานที่อยู่โรงฝึกอบรม วัสดุอุปกรณ์ ครูผู้เชี่ยวชาญในการฝึกและเจ้าหน้าที่การประสานงานภายในสถานฝึกและอบรมดี

เกษรราช จิณะเสน (2542) เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างถูกควบคุมความประพฤติในสถานพินิจฯ กลาง” ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้กลุ่มประชากร 10 คน

ผลการศึกษาว่า สาเหตุที่เด็กและเยาวชนการทำผิดมาจาก สภาพทางครอบครัว ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย โครงสร้างบทพร่องทางสังคมและกลุ่มเพื่อน ภายหลังได้ใช้วิธีการควบคุมความประพฤติของสถานพินิจ เด็กอยู่กับผู้ปกครอง สภาพแวดล้อมเดิม และกลุ่มเพื่อนเก่า รวมทั้งเจ้าหน้าที่คุมความประพฤติไม่มีเวลาสอดส่องดูแล ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำอีก และเป็น การกระทำที่รุนแรงกว่าเดิมเพราะมีการชั่งน้ำหนักระหว่าง ความผิดที่เกิดขึ้นและโทษที่จะได้รับ และเห็นประโยชน์ในการกระทำผิด ปัจจัยสำคัญที่เป็นเหตุให้เด็กและเยาวชน กระทำผิดซ้ำดังนี้ (1) ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว การศึกษาและการคบเพื่อน (2) ปัจจัยทางจิตวิทยา ได้แก่ แรงความอยาก (ตัณหา) ทั้งภายในและแรงกดดันทางสังคม (3) สภาพเศรษฐกิจ ได้แก่ ความยากจน ที่อยู่อาศัย (4) ปัจจัยการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ คุมประพฤติ สอดส่องดูแลไม่ทั่วถึงและไม่เข้มงวด

สุพัตรา สุภาพ (2507) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนกับ ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง” พบว่า ครอบครัวเป็นสาเหตุสำคัญที่ผลักดันให้เยาวชนกระทำผิด กฎหมาย โดยเป็นสภาพครอบครัวที่ขาดระเบียบวินัย เด็กขาดการอบรมให้เป็นคนดี

อุไรพร เหมือนอ่วม (2547) ศึกษาเรื่อง “ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อบทบาทของ เจ้าหน้าที่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของเจ้าหน้าที่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อบทบาทของเจ้าหน้าที่และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของผู้ปกครอง

โดยผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็น เพศหญิงมีรายได้มากกว่า 4,000-6,000 บาทต่อเดือน มีการศึกษาสูงสุดในระดับประถมศึกษา ตอนต้นลักษณะครอบครัวของเด็กและเยาวชนเป็นส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว ผู้ปกครองมีทั้ง สถานภาพหย่า แยกกันอยู่ และหม้าย สำหรับการเข้าร่วมเยี่ยมเด็กและเยาวชนในสถานพินิจ พบว่า ผู้ปกครองเข้าเยี่ยมทุกวันตามที่สถานพินิจจัดให้เยี่ยม ในส่วนเด็กและเยาวชน พบว่า เด็กและ เยาวชนที่กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วงมากกว่า 14 ปี แต่ไม่เกิน 18 ปี ประเภทคดีที่กระทำความผิด คือ คดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

ส่วนผลการศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่าเพศของผู้ปกครอง มีผลต่อ ความคาดหวังที่แตกต่างกันต่อบทบาทด้านการฟื้นฟู และการแก้ไขของเจ้าหน้าที่สถานพินิจฯ

สรุปแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนได้ถูกกำหนดขึ้นให้เป็นสถานที่ที่รับเด็กและเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลว่ากระทำความผิดและสมควรถูกควบคุมตัวไว้เพื่อให้การฝึกอบรม โดยมีระยะเวลาในการฝึกอบรมแตกต่างกันออกไปตามที่ศาลกำหนด ดังนั้น ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจึงมีภารกิจในการควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนที่ศาลสั่งให้ฝึกอบรมในเรื่องความเป็นอยู่ (การกินอยู่หลับนอน) ตลอดจนการเสริมสร้างพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยจัดอบรมให้ความรู้ทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ ตลอดจนการอบรมนิสัย กล่อมเกลাজิตใจให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ให้การรักษาพยาบาลยามเจ็บป่วย การจัดนันทนาการ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต ตลอดจนการดำเนินการสงเคราะห์ภายหลังปล่อยตัว

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุขิตาเป็นศูนย์ฝึกและอบรมหนึ่งที่ตั้งขึ้นตามจุดมุ่งหมายดังกล่าว และเป็นสถานที่ที่คนในสังคมคาดหวังว่าจะสามารถให้การบำบัด แก้ไขฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดให้สามารถกลับตนเป็นคนดี และกลายเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

ดังนั้น ความคาดหวังของผู้ปกครองจึงเป็นสิ่งที่ต้องศึกษาว่าผู้ที่จะศึกษากับกลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยเฉพาะกลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง คือ บิดามารดา ญาติพี่น้อง หรือผู้ปกครอง เนื่องจากบุคคลเหล่านี้เป็นผู้รับภาระในการเลี้ยงดูให้การอบรมสั่งสอนโดยตรงกับเด็กและเยาวชนต่อไปเมื่อเด็กและเยาวชนกลับเข้าสู่สังคม ผู้ศึกษาจึงมุ่งหวังที่จะทราบถึงความคาดหวังของกลุ่มบุคคลเหล่านี้ว่า มีความคาดหวังอย่างไรต่อการที่บุตรหลานของตนเข้ารับการฝึกและอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนแล้ว มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมากน้อยเพียงใด และเป็นไปในแนวทางที่ตนได้คาดหวังมากน้อยเพียงใด เพื่อที่ศูนย์ฝึกและอบรมจะนำไปสร้างแนวทางในการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนต่อไป

กรอบแนวคิดในการศึกษา

